

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Det här verket har digitaliserats i ett samarbete mellan Litteraturbanken och universitetsbiblioteken i Göteborg, Lund, Umeå och Uppsala.

Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den tolkade texten kan innehålla fel.

Därför bör du visuellt jämföra den tolkade texten med de scannade bilderna för att avgöra vad som är riktigt.

Om du anser dig ha upphovsrätt till detta material, ber vi dig vänligen kontakta Göteborgs universitetsbibliotek.

The digitisation of this work is a collaboration between The Literature Bank and the university libraries in Gothenburg, Lund, Umeå and Uppsala.

All printed text is OCR processed into machine readable text. This means that you can search the document and copy its text. Older documents with print in poor condition can be hard to process and may contain errors. Compare the interpreted text visually to the scanned image to determine what is correct.

If you believe you own the copyright to this work, please contact the Gothenburg University Library.

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

LUNDS
UNIVERSITET

UPPSALA
UNIVERSITET

(Br) 424
20

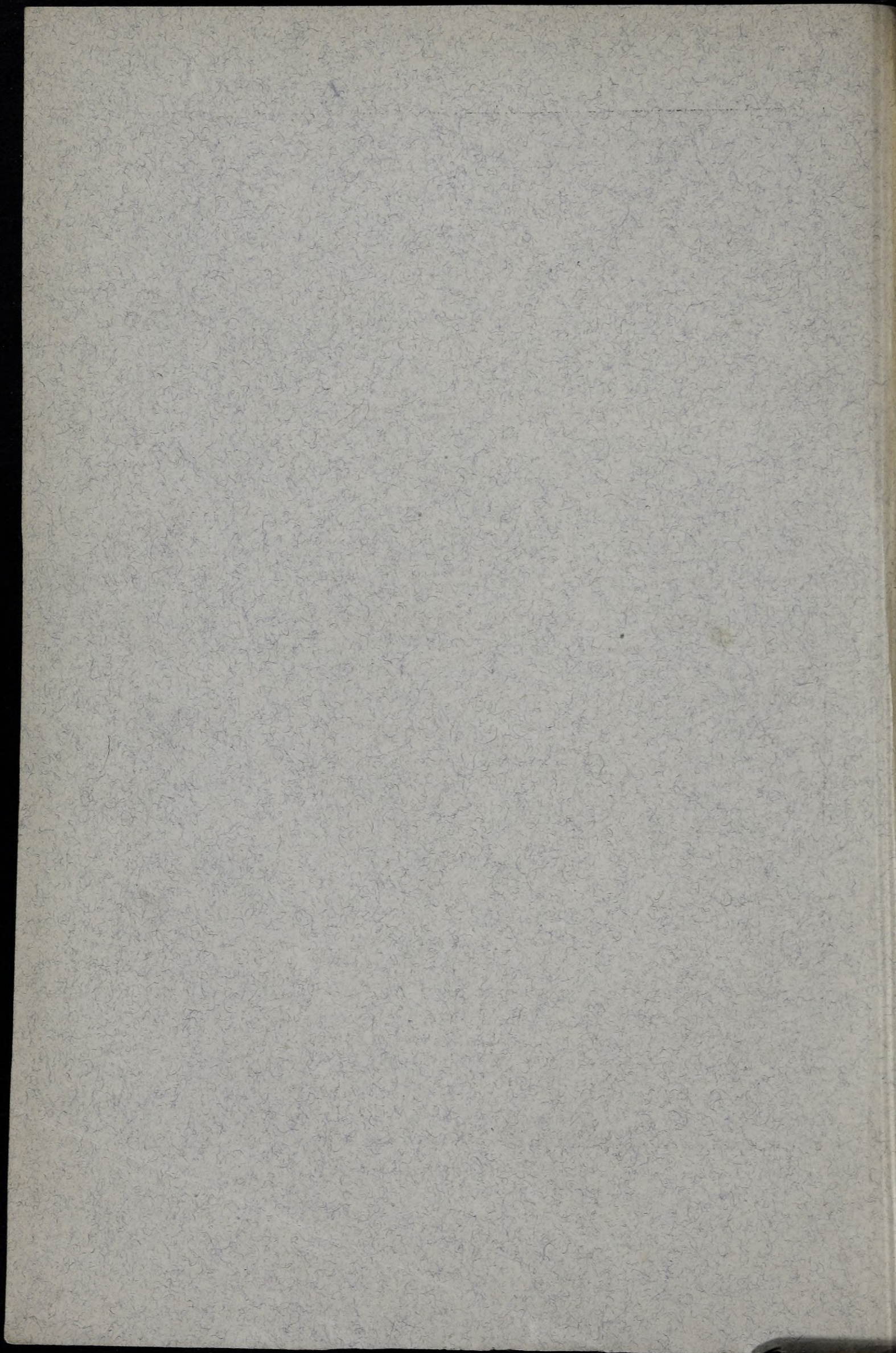
BIBLIOTHECA
ACADEMIÆ
CAROLINÆ.

STOCKHOLM,
NILS GLEERUPS FÖRLAGSEXPEDITION.

1883

Pris: 75 öre.

9

REBELLENS DOTTER

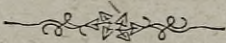
ROMANTISERAD SKILDNING

FRÅN

KARL X GUSTAFS POLSKA KRIG

AF

J. O. ÅBERG.

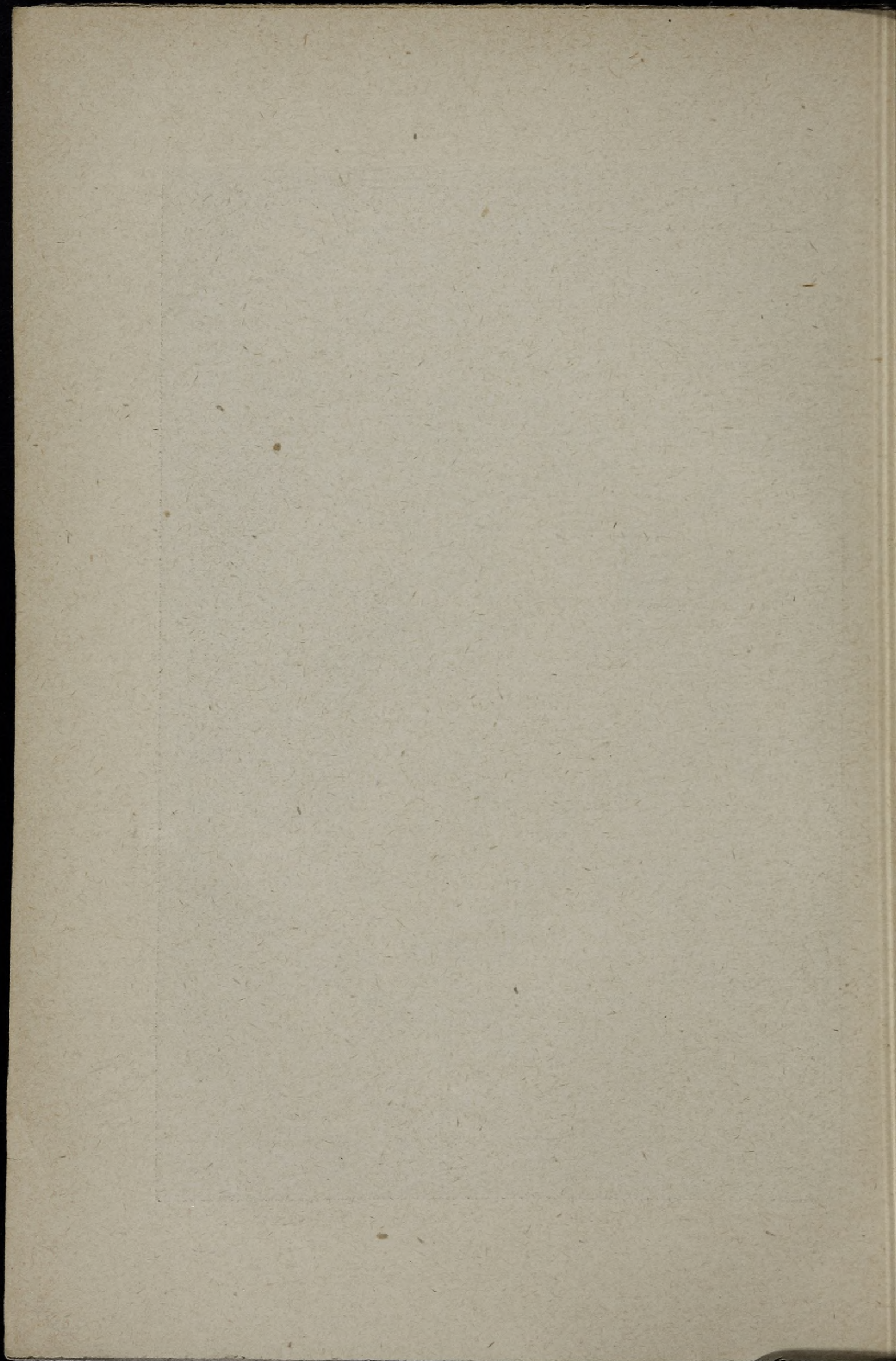

STOCKHOLM

NILS GLEERUPS FÖRLAGSEXPEDITION

STOCKHOLM
ISAAC MARCUS' BOKTR.-AKTIEBOLAG.
1883.

1.

Ungefär sex mil i nordost från Polens nya hufvudstad Warschau (eller Varsjav, såsom den heter på landets språk), ligger, fogelvägen räknadt, den lilla till en del befästade staden Kamenczyk. Bugfloden vattnar stadens bristfälliga murar, och bildar straxt norr om densamma ett "före" *) af ganska stor bredd. Midt i detta "före" ligger en temligen stor ö, som vid tiden för denna skildring, det vill säga år 1656, var delvis beväxt med tät skog. Delvis företedde den en sank och sumpig yta.

Midt emot flodföret ligger en enstaka gård vid namn Olek. Vid den tid som här skildras, bestod nämnda gård af ett enda litet envåningshus, rödmåladt och utan alla yttre prydnader.

Egaren, en fattig bonde, som lidit mycket af det pågående kriget mot svenskarne, i det han förlorat icke blott den lilla lösegendom han genom flit och omtanke lyckats sammanspara, utan äfven sin hutsru och sina två förhoppningsfulla söner, hette Stanislas Rypnin. Han härstammade på fädernet från Ryssland och på mödernet från Polen. Under de täta strider, som de båda folken före Karl X Gustafs angrepp på Polen förde med hvarandra, hade Stanislas Rypnins fader blifvit tillfångatagen i en skärmytslig vid samma Ostrolenka, som sedermera under upproret 1831 blef så ödesdigert i Polens historia. Detta Ostrolenka är beläget omkring sex mil norr om gården Olek.

Efter nära två års hård fångenskap, hvarunder Stanislas Rypnins fader gifte sig med en i dåtidens hand-

*) "Före" = utvidgning af en flod.

arbeten skicklig och arbetsam qvinna, blef han ändteligen försatt på fri fot. Hans svärfader dog straxt derefter och mågen öfvertog då hans gård Olek, hvarefter han blef polsk undersåte. Han öfverlefde dock icke länge den fridfulla lycka, som nu uppblomstrade för honom. På en jagt efter vargar, som en vinter anställde stor skada på både människor och djur, blef han så illa rifven och biten af ett par af desse bestar, att han kort derefter uppgaf andan.

Stanislas var hans enda barn. Såsom ofvan nämndes hade han fått lida mycket genom kriget och hade nu endast qvar sin delvis uppbrända gård med dess få bohag, jemte sin adertonåriga dotter, den i hela woiwodatet Plock för sin skönhet kända Katja. Detta namn är ursprungligen ett ryskt fruntimmersnamn, och som Stanislas Rypnin ännu med en viss slägtkärlek fasthänge vid fadrens fädernesland oaktadt han aldrig varit med sin fot inom dess gränser, hade han gifvit dottren namnet derifrån. Sitt eget namn Rypnin hade han tagit efter svärfadren.

Det var tidigt en vårmorgon som Stanislas temligen omorgnad sträckte ut hufvudet genom den låga dörren, gnuggade sig upprepade gånger i ögonen, koxade nyfiket och liksom förtretad upp mot gårdens väldiga träd, i hvilka en hel sångarskara uppstämde sina friska morgonhymner och såg derefter forskande bort åt den smala gångstig, som i otaliga slingringar ledde på sidan om de österut längs Bugflodens norra strand belägna träsken och försvann i södra randen af den vidsträckta Brokiskogen, så uppkallad efter staden Brok omkring tre mil öster om Kamenczyk.

Gubben Stanislas Rypnin hade, såsom ofvan sades, en förtretad min då han såg upp till den muntra sångarskaran. Var det kanske därför, att hans inre i dessa ögonblick alls icke harmonierade med den glädje, som luftens bevingade innevånare kände?

“Att ni inte kunna tiga“, mumlade han också i det han knöt ena handen upp mot träden. “Det der skriket hör jag hvarenda morgon och är nu utledsen dervid! Hå, hå, ja, ja“, fortfor han och suckade så djupt som

om hans bröst tryckts af mensklighetens alla synder, "om det ändock blefve frid och ro i landet, så att man kunde i lugn få sköta sina göromål! Men, detta är väl inte att hoppas så snart!"

Efter denna korta monolog gjorde Stanislas Rypnin ett par slag omkring gården, såg om de kreatur, som en sköflande fiende ännu icke hunnit bemäktiga sig, och vände derefter tillbaka till förstugubron, der han efter en stunds tystnad fortfor sålunda i sin monolog:

"Nu har det varit fredligt här en månad ungefär, men då jag i förgår var inne i Kamenczyk, hörde jag att svensken lär vara i antågande rakt på Varsjav. Det lär vara kungen sjelf och en, som heter Wittenberg, som . . . men hvem är det, som kommer der borta? Att döma af trojkan måste det vara förnämt folk, som åker der."

Trojka är egentligen ett ryskt åkdon, förespändt med tre hästar. Det begagnas äfven i östra delen af Polen.

Innan Stanislas Rypnin tillräckligt hann samla sina tankar, var det tunga och för hästarne ganska obehägrade åkdonet framme vid gården Olek. Ur detsamma steg först en medelålders karl med ett strängt, nästan hotande uttryck, såg sig omkring några ögonblick och vinkade derpå befallande åt Stanislas att närma sig.

Denne såg genast på främlingens uppträdande, att han framför sig hade en man af betydelse. Han vågade därför icke annat än att åtlyda dennes värtaliga ehuru stumma befallning.

Ödmjukt och med mössan i hand närmade sig därför Stanislas och sporde:

"Hvad befäller ni, nådige herre?"

Främlingen såg en stund forskande på gårdens egare liksom ville han fullständigt läsa ned i dennes hjerta. Till slut syntes han dock belåten med sina studier i Rypnins anlete, ty det stränga uttrycket försvann ur hans eget då han frågade:

"Ha' svenskarne nyligen varit synlige här i orten?"

"Nej, stränge herre", svarade Stanislas Rypnin sanningsenligt, "inte på en månad ungefär."

Vid detta svar klarnade främlingens ansigte upp

ännu mera. Efter några minuters tystnad, hvarunder han med oroliga blickar betraktade än nejden, än trojkan, fortfor han:

“Har du rum och tillfälle att under några dagar hysa mig och min dotter? Riklig vedergällning ska' inte uteblifva.“

Stanislas Rypnin betänkte sig en stund. Han visste nog att svenskarne voro herrar åtminstone i denna del af Polen, och då han icke kände till främlingens hvarken stånd eller namn, visste han till en början icke hvad han skulle göra.

Men då främlingen otåligt förnyade sin fråga och nu lade större tonvigt på den erbjudna vedergällningen, kunde Stanislas Rypnin icke tveka längre. Han sade fördenskull:

“Gerna, nådige herre, men jag vill på förhand säga er, att jag eger föga af husgeråd för ett så förnämt herrskap, ty när svensken för en månad sedan var här, dels förstörde han, dels tog han med sig nästan alla mina möbler och största delen af mina kreatur.“

“Jo jo, det är så likt inkräktarne“, tänkte främlingen, under det han våldsamt knöt ena handen om den i sammetsbältet sittande dolkens rikt inlagda fäste. Högt sade han derpå: “Var du lugn, gubbe, vi äro nöjde med litet, blott vi kunna få en fristad här. Men, hvad heter staden, som skymtar fram der på andra sidan floden?“

“Kamencyk, nådige herre.“

Vid ljudet af detta namn ryckte det nästan omärkligt till i främlingens mungipor och det syntes tydligt att namnet hade på honom en icke särdeles angenäm inverkan. Han lyckades dock betvinga sin rörelse och sade derefter, i det han med ett sken af glädtighet i sitt anlete slog Stanislas Rypnin lätt på axeln:

“Nå, då behöfva vi ej frukta för att bli utan hvarken mat eller dryck. Penningar har jag, så att det räcker till åt oss alla och ändock blir öfver åt dig till den hederliga vedergällning jag lofvade att lemna.“

Efter dessa ord gick han med raska steg tillbaka

till vagnen, befallde kusken att spänna ifrån de af svett drypande djuren och trädde derpå fram till vagnsdörren.

Under tiden skyndade Stanislas Rypnin in till sitt igen, väckte hastigt Katja och omtalade brådskande hvad som var på färde.

Den vackra flickan klädde sig genast och då hon vid fadrens sida trädde ut på gården, närmade sig redan den högreste främlingen, förande vid armen ett likaledes högrest, tätt beslöjadt fruntimmer. Katja upptäckte dock huru ett par svarta, blixtrande ögon lyste igenom slöjan och äfven Stanislas Rypnin observerade detsamma.

Gården Olek innehöll två rum på nedre bottnen och likaledes två små kammare ofvanpå, en på hvardera gafveln. Stanislas erbjöd främligarne de båda nedre och större rummen, men "nådig herrn" anhöll i stället att få begagna gafvelrummen, emedan han och dottern der voro mera ostörda. Efter något besinnande gick Oleks egare in härpå.

Främlingarne sade sig vara trötta och behöfde för den skull att genast gå till hvila. De hade nemligen åkt hela natten utan att få en blund i sina ögon för de jemmerliga af ett föregående regn uppblötta vägarne.

Sedan Katja därför visat dem vägen till de små gafvelrummen, och då de vid första inträdandet sade sig komma att trifvas, återvände hon till fadern.

"Men", sade hon, "du frågade dem inte ens om deras namn! Hvem kan så noga veta hvad det är för folk!"

"Vid den heliga jungfrun, det har du rätt i", svarade Stanislas Rypnin under det han ref sig i hufvudet. "Men vänta bara tills de få hvila ut, då ska' jag nog ta' reda på dem."

2.

Ett par dagar efter främlingarnes ankomst till Olek var det stor uppståndelse i staden Kamencyk. Redan från tidigt på morgonen hade folkhoppar varit i rörelse

och hvart man kom hördes oafbrutna rop af förbannelser öfver Karl X Gustaf och svenskarne. Rörelsen tilltog ju mera dagen skred framåt, och då eftermiddagen inbröt var det endast med största möda, som man kunde bana sig väg genom den lilla stadens gator.

Största trängseln var dock på Kasimirstorget, det förnämsta i staden och beläget invid Bugfloden. Torget utgjordes af en stor fyrkant, vid hvars ena sida värds- huset "Fläckiga hunden" hade sin plats.

Nämnda värds hus var så gammalt, att icke ens stadens äldste innevånare hade sig bekant när det byggdes, annat än genom hörsägner. Och att desse sväfvade hit och dit är ju helt naturligt.

"Fläckiga hunden" bestod af en lång rad byggnader, så uppförde, att de inneslöto en ganska stor gård, belamrad med allt möjligt skräp, som till och med i åratal fått ligga qvar der. En massa ruttnade ämnen befann sig också deribland, och den stank, som deraf uppstod, var nära nog olidlig isynnerhet under de qvafva sommarmånaderne.

Ofvan nämnda värds hus var det mest bekanta i Kamenczyk, men därför icke ett af de mest välkända. Den historia, som angaf stället både uppkomst och blomstring, lydde så, och värds husets egare visste också att för hvarje främling, som tog in god och riklig förtäring, förtälja densamma:

Under det att Johan Sobieski, den polske hjeltekonungen, hvilkens tapperhet och skicklighet Europa ovedersägligen har att tacka för att det blef befriadt från muhamedanernas ok, en vinterdag återvände till sin hufvudstad Krakau från en rundresa i de nordliga provinserne, öfverraskades han af ett oväder utanför Kamenczyk. Alla hans följeslagare gingo vilse och slutligen såg sig konungen ensam i snöyran ute på det mellan Bugfloden och Brokiskogen belägna träsket, som der och hvar låg tillfruset, dock endast så mycket, att det nätt och jemt kunde bära en karl.

Johan Sobieski var alltför väl förtrogen med karakteren hos de försåtliga träsken i sitt rike för att till häst våga sig ut på detta, ett af de största i trakten.

Han lemnade för den skull springaren åt sitt öde och anförtrorde sig med fullt förtroende åt sin jagthund, ett präktigt exemplar med lefverbruna fläckar.

Efter mycket kringirrande på träsket och efter några ofrivilliga kalla bad anlände den uttröttade konungen slutligen till Kamenczyk och blef der, ehuru okänd, väl mottagen af egaren till den gård, som vid tiden för denna skildring bar det ofvan nämnda namnet. Sedan monarken hvilat öfver en dag och med smärta måst se sin trogne vägvisare falla offer för en sjukdom, begaf han sig ånyo på väg och ankom välbehållen till sin hufvudstad. Så fort sig göra lät sände han derefter bud till sin värd i Kamenczyk, uppgaf hvem han var och lemnade honom frihet att begära hyad han ville i ersättning.

Denne, som var nog slug att inse, att ett värdshus i denna del af staden skulle icke allenast bära sig, utan äfven göra sin egare förmögen, begärde då att få inrätta ett dylikt. Hans begäran villfors, och af tacksamhet härför kallade han värdshuset "Fläckiga hunden".

Den stora jernskylten, som hängde öfver ingången från Kasimirstorget, prunkade också med en bild af nämnde hund i urblekta nästan otydliga färger.

Det var en slägting till värdshusets grundläggare, som nu egde detsamma.

Trängseln på torget var, såsom ofvan blifvit nämndt, stor, men utanför "Fläckiga hunden" var den nära nog olidlig.

Der knuffades folk af nästan alla åldrar och vilkor om hvarandra. Rop och skrik, svordomar och böner hördes om hvarandra. Ena stunden hördes tonerna af en sprittande liflig musik, andra stunden återigen var det ett liktåg, som passerade platsen ut till kyrkogården.

Hur liflig musiken än var, hur klingande än skratet hördes öfver alla, hur infernaliskt svordomarne än skuro i mångas öron, hur fromma bönerne än smögo sig öfver munkars och nunnors läppar, så uppstod dock en plötslig tystnad när det mörka liktåget drog fram öfver torget. Allas hufvud blottades och alla gjorde andäktigt korstecknet.

Det ligger ovedersägligen något vackert och rörande i detta katolska bruk att sålunda göra så att säga honnör för allherskaren döden.

På det ställe, der trängseln var störst, det vill säga i närheten af hufvudingången till "Fläckiga hunden", stod en helt ung man och betraktade tankfull de böljande människomassorna. Hans ansigte var vackert men saknade nästan helt och hållet den kraft, som man aldrahelst fordrar i ett ansigte för att kunna benämna det manligt vackert. Den unge mannens var nästan så qvinligt vekt, att man till och med frestades att tro det tillhöra en till karl utklädd qvinna.

Det vackra ansigtet vexlade mellan hopp och fruktan, mellan vrede och ömhet, mellan hån och svärmiskhet, och detta så blixtnabbt, att man endast med ansträngning kunde skilja de olika känslorna åt.

Knuffad hit och dit af den framböljande mängden, lyckades det slutligen den unge polacken, ty att han var en sådan, och till på köpet en ädling, det framgick tydligt af den rika adelsdrägt han bar med ett visst koketteri, som alls icke missklädde honom, att komma ut på torget, der trängseln var mindre. Utan att låtsas höra de oftast bittra utgjutelserna öfver sin ibland hårdhändta framfart, styrde han sina steg ned mot floden, der ett halft dussin större och mindre båtar lågo förtöjda. Hunnen dit stannade han vid en kort stenpelare, lutade sig mot densamma och lät sina blickar ånyo irra ut öfver mängden.

"Ja", mumlade han derunder för sig sjelf, "inte skulle jag kommit hit i denna fördömda trängsel, så framt jag inte hoppats att få återse *henne* här." Han lade särskild tonvigt på ordet *henne* och for samtidigt med ena handen öfver pannan likasom för att bortjaga en elak dröm eller några sorgliga tankar. "Men", fortsatte han, "ännu har jag ej sett den minsta skymt af *henne*. Och dock vet jag bestämdt, att hon och hennes far tagit sin tillflykt hit till nejden. Men hvart? I sjelfva denna stadshåla? Nej, den har jag under fyra dagar så noga genomsökt, att jag ovilkorligt skulle fått reda på dem om de funnits här. Och dock påstår min

trotjenare Wodnin, att han i förgår vid ett tillfälle såg fursten i en båt skynda öfver floden. Men förgäfves har Wodnin genomsökt trakten. Inte det ringaste spår af dem jag ville träffa.“

Hans monolog blef här tvärt afbruten af väldiga hurrarop från den i Kasimirstorget utmynnande breda Sobieskigatan.

Ett lysande följe syntes komma ridande i sakta mak ned mot torget. De svajande plymerna, de rika och dyrbara drägterna samt de blixtrande vapnen gjorde effekten verkligen storartad. Bakom denna adelstrupp, för hvars kråmande och dansande springare folket hade svårt att hålla sig undan i följd af den starka trängseln, följde ett par hundra ulaner såsom eskort.

Sedan den unge ädlingen vid stenpelaren en stund med en viss nyfikenhet betraktat det lysande tåget, utbrast han för sig sjelf:

“Skulle det verkligen vara han! Hvilken oerhörd djerfhet att vistas här, då han vet att svenske konungen är så nära och att...”

Hans monolog afbröts här af dessa enstämmiga jubelrop i samma ögonblick som tåget red in på torget:

“Lefve konungen! Lefve Johan Kasimir!”

3.

När den unge ädlingen vid stenpelarne varseblef Polens konung Johan Kasimir och märkte det drag af sorglöshet, man kunde nästan säga hån, som tydligt kunde läsas i hans ansigte, drog han sig ännu närmare de nere vid stranden liggande farkosterne under det han försigtigt skylde nedre delen af ansigtet. Den blick han kastade omkring sig, tydde också på att han aldrahelst skulle velat draga sig undan så obemärkt som möjligt.

Johan Kasimir red emellertid fram till midten af torget och hans följe slog en ring omkring honom dock så att ett ganska stort tomrum var emellan konungen och de honom omgifvande.

Sedan jubelropen och det dem efterföljande larmet tystnat upphof Johan Kasimir sin stämman sålunda:

“I män och qvinnor i wojwodskapet Masovien, samt I män och qvinnor af det öfriga Polen, hvilka tilläfventyrs ären här församlade, I veten utan tvifvel, att min frände, den svenske konungen, icke nöjd med sitt rikets nu varande storlek, anfallit oss med krig, antagligen för att utvidga sitt land på vårt lands bekostnad. Såsom varande sonson till konung Sigismund, som också var sonson till Gustaf I, Sveriges förste store konung, härstammar jag alltså i rätt nedstigande led från den vidtberömda Vasaätten. Detta kan man icke säga om den konung, som nu sitter på Sveriges tron, ty han stammar från en ännu ursprungligen tysk ätt. Det är därför som han, kanske af afund och kanske af fruktan för att jag skulle göra mina mera rättmätiga anspråk på den svenska kronan gällande, nu söker att försvaga min makt.”

Konungen tystnade för några ögonblick. Detta blef också signalen till ett allmänt hotande mummel. Bjudande tystnad med ena handen återtog derefter Johan Kasimir:

“Detta hans onda och illvilliga anslag har äfven så till vida lyckats, i det att den svenske fältherren Arvid Wittenberg endast för några dagar sedan kunnat förmå vår uppbådade adelshär att svära Karl X Gustaf trohet och . . .”

Johan Kasimirs ord afbrötos här af ett så väldigt sorl, blandadt med skrik och svordomar öfver svenskarne och den förrädiska adelshären, att konungen, oaktadt alla sina bemödanden, icke på länge kunde vinna gehör. Efter flere försök lyckades det honom likväl så pass mycket att han kunde fortsätta, dock med höjd stämman:

“I dessa misströstans ögonblick framskymta dock ljusare punkter. På några ställen, såsom vid Biezun, Mlawa, Drobnin och byn Slidlow med flere platser, hafva

våre tappre landsmän tillfogat inkräktarne rätt betydliga förluster och derigenom visat att det polska modet, den polska tapperheten ännu äro sig lika såsom i fordna dagar, och detta borgar mig för att dessa första motgångar snart skola vara öfvergångna.“

Johan Kasimir tystnade här sjelfmant för att se hvad verkan dessa hans ord hade på massan.

Denna förhöll sig några ögonblick tyst, så att det såg ut som om konungen talat för döfva öron. Misslynt ämnade han därför tillägga några ännu kraftigare ord, då en stark röst ur hopen skrek:

“Ha ni inte hört att vi på många ställen segrat öfver inkräktarne! Lefve Polen! Lefve Johan Kasimir! Död åt svensken och förrädarne!“

Dessa ord verkade som en elektrisk stöt på massan. Ett jubel, som knappt ville taga slut, utbröt. Alla skreko om hvarandra med den vanliga polska lifligheten och upphetsningen. Adelshärens förräderi och den hotande faran vid svenskarnes anmarsch voro genast glömda för vissheten om de fördelar, som de öfverlägsne, polske skarorne under Stefan Czarnecki med knapp nöd vunnit öfver smärre svenska ströfkårer.

Fanatiska munkar uppeggade också folket så att det, nästan ursinnigt vrålände af glädje, lade i dagen sådana yttringar som endast en rå och upphetsad pöbelhop kan åstadkomma.

Trängseln på Kasimirstorget blef slutligen förfärlig, ithy att folkhopar strömmade in från närgränsande gator och trängde ohejdadt på de på torget varande utan att bekymra sig om den skada de förorsakade. Alla ville nemligen se kungen, som ej på många år varit i dessa trakter och därför var okänd för de fleste af den lägre befolkningen.

Förgäfves sökte de midt på torget stående att motstå påtryckningen. Käppar, knytnäfvar och armbågar voro nu ganska svaga försvarsvapen. Allt mer och mer trängdes den “som sillar packade folkmassan“ tillhopa omkring konungen och hans följe.

Ulanöfversten svor och hotade att spetsa hvar och

en, som kom närmare, på lansarne, eller att rida rakt in i folkmassan och dymedelst skingra den, men fåfängt.

När ädlingen vid stenpelaren hörde konungens högratfvande ord och folkmassans derpå följande jubel drogo sig hans läppar till ett sardoniskt leende och han mumlade för sig sjelf:

“Tomma ord bara, såsom jag tror. I verkligheten torde det gestalta sig annorlunda.”

Hur mycket ulanerne än försökte att hålla folkmassan ifrån sig, så lyckades det likväl icke. Skulle öfversten göra allvar af sin hotelse att söka med våld skingra folket? Detta hade helt enkelt varit omöjligt, ty mot denna kompakta mur, som folket bildade, hade det varit som att köra hufvudet mot en vägg: ulanerne sjelfva skulle ha rönt det öde, som de ämnade folket.

Öfversten förfrågade sig för den skull hos Johan Kasimir och fick då detta svar:

“Jag skall sjelf lugna menigheten.”

Konungen höjde derefter ena armen för att bjuda tystnad, men de klämdes och lemlästades jemmerrop gjorde att tecknet ej observerades.

Johan Kasimir blef sjelf ängslig vid denna syn. Skulle han befalla sine ulaner att göra choc på den menniskomassa, som tryckte honom och hans följe? Just i det rätta ögonblicket fick han en god idé.

“Låt röra trumman“, skrek han till ulanöfversten, och nästan i samma ögonblick dånade trumhvirflar och tystade samtidigt folkskarans sorl. Desse hvirflar hade också det goda med sig, att sorlet för ögonblicket upphörde och trängseln blef mindre.

Dessa ögonblick begagnade sig Johan Kasimir utaf. Han reste sig upp till hela sin längd i stigbyglarne och ropade så högt han förmådde:

“Om någon bringar mig lefvande eller död Niko Jagello, rebellen, som visat svenskarne vägen öfver ostrolenkiskogarne, så undfår han af min hand ett tusen dukater!”

Främlingen vid stenpelaren hade knappt hört dessa ord förrän han bleknade och höll på att falla till jorden.

“Niko Jagello“, mumlade han för sig sjelf. “Re-

bellan kallas han och det af konungen sjelf. Det är just dig, Niko Jagello, som jag så länge sökt; ja, just dig och din dotter. Och nu utpekas du offentligt som en rebell, såsom en, som skulle visat inkräktarne vägen genom ostrolenkiskogen! Och du, Jadwiga, hvar är väl du? Följer du din fader i hans förnedring, eller undandraget du dig hans sällskap? Och ändock vet furst Niko Jagello att jag och Jadwiga äro trolofvade redan i vaggan!“

Den unge ädlingen vacklade ånyo och satte båda händerna öfver ögonen under det han utstötte en suck, som antagligen gick direkte från hjertat.

Johan Kasimirs uppmaning satte med ens hela torgets folkmängd i den häftigaste rörelse. Niko Jagellos namn sväfvade på allas läppar. Eder och förbannelser haglade öfver hans hufvud.

Vid torgets nordöstra hörn låg ett litet till hälften förfallet hus, öfver hvars ingång en ganska väl bibehållen madonnabild tronade. Husets norra gafvel stod så nära flodstranden, att då stormen upprörde Bugflorens vågor, skummet af dem stänkte upp på halfva gafveln. Mellan denna och vattenbrynet fanns en gångstig så smal, att ej mer än en person i sender kunde gå den. Nämnde gångstig begagnades såsom genväg för den, som hade brådtom att komma till stadens östliga del och ej ville gå Sobieskigatan.

I hörnet af nämnda hus och gångstigen hade en reslig man, inhöljd i en vid kappa, hvars krage skylde ansigtet så att endast ögonen voro synliga, tagit plats.

Hånleende betraktade han den på torget böljande folkmängden och ofta mumlade han för sig sjelf:

“Det är ett högt spel jag har för mig. Skall det lyckas eller ej?”

Ju större trängseln på torget blef desto mera bemödade sig den reslige mannen om att skyla sitt anlete. En gång for han tillsammans som stungen af en orm. Det var när Ivan Konorowski, så hette den unge mannen vid stenspelaren, gick förbi.

“Äfven han är här“, mumlade mannen i kappan och drog sig ännu mera bakom hörnet, dock icke längre,

än att han kunde hålla den tillbörliga utkiken. "Då är det bäst, att jag aktar mig, ty Ivan är varmt tillgifven konungen. O, Johan Kasimir", fortfor han och den våldsamt knutna handen omfattade konvulsiviskt svärdfästet, "om jag skulle mäta all den smärta du tillfogat mig, ej skulle den då få rum ens mellan himmel och jord. Men äfven när du begick ditt brott, när du mördade min lycka och gjorde två människor förtviflade, stod du öfver mig, ty du var redan då konung och jag kunde ej hämnas på dig så, som jag ville. Men hämnden är ej glömd, jag har redan fullbordat dess första del. Den andra skall ej länge låta vänta på sig."

Då Johan Kasimir med sitt följe red in på torget stod mannen i kappan ännu kvar vid hörnet. Sorgfälligt döljande sitt ansigte lyssnade han med den mest spända uppmärksamhet till konungens tal under det det ena hånleendet efter det andra spelade kring hans läppar. Då och då kastade han pröfvande blickar dels på flodens vatten, dels på en liten farkost, som låg förtöjd straxt nedanför hans fötter.

Han skrattade till hälften vildt, till hälften hånfullt för sig sjelf när folkmassan kom i rörelse och trängde ned mot konungen och hans följe.

"O, om folket ville klämma ihjäl honom", mumlade han för sig sjelf, men han ändrade genast sin tankegång sålunda: "Nej, nej, du folk, låt honom lefva så att jag, *jag ensam*", fortfor han med eftertryck, "*mätte få njuta frukterna af min hämnd*. Heliga jungfru, tillstäd mig att hämnas på den, som grusat hela min jordiska lycka! Hvad är en kung mera än en annan människa? Ingenting. Det är endast bördens, som ställt honom på den plats han intager. Äfven mine förfäder hafva kungligt blod i sina ådror och jag är alltså lika god som du!" fortsatte han och kramade ännu hårdare svärdfästet. "Om det finnes en Gud, som dömer rättfärdigt, då kan han ej underlåta att hårdt straffa dig för din nedrighet emot mig. Ja, Johan Kasimir, mellan oss ligger ett omätligt svalg som kallas hat, och detta bjuder oemotståndligt krig på lif och död. Jag har svurit dig det en gång förut, och nu förnyar jag eden."

Då han slutat denna sin ed, drog han upp en lång och hvass dolk, hvares fäste var rikt inlagt med ädla stenar, förde den spetsiga klingan till sina läppar och fortfor:

“Inför den korsfästes bild är du bestänkt med det heliga vattnet. Måtte du ej svika i den afgröande stunden.”

Han hade knappt hunnit sluta dessa ord, då trumhvirflarne bragte folket till ordning och tystnad. Därefter kom, såsom vi veta, Johan Kasimirs förklaring och löfte.

“Ha“, utbrast mannen i kappan och tog ett par steg framåt liksom för att tränga igenom den tätt sammanpackade folkmassan, “du vill då krig på lif och död! Nåväl, jag upptager gerna den kastade handsken, sedan få vi se hvem som går segrande ur striden. Faller jag, så skall jag åtminstone besegla min död med andras blod.”

Efter dessa ord skyndade den reslige mannen ned till båten, lösgjorde den och satte af från land. Under det svordomarne och förbannelserne haglade öfver rebellen Jagellos hufvud rodde mannen i kappan med hastig fart öfver floden.

Uppkommen på motsatta stranden vände han sig hotfullt mot staden, sträckte ut högra handen, i hvilken dolken hvilade och utbrast:

“Mellan oss äro alla band slitna. Vi äro fiender för alltid. Få nu se hvem som vinner seger!”

Mannens ansigte var så hotfullt, hans rörelser så våldsamma, att man tydligt kunde se, att hela hans inre var i det fullständigaste uppror.

Efter dessa utgjutelser vände han floden ryggen och skyndade med stora steg bort i riktning mot Olek.

Den reslige mannen var Niko Jagello, den af Johan Kasimir utpekade rebellen.

4.

Bugflodens förnämsta biflod heter Narew och flyter i nordostlig riktning. Vid sist nämnde flod ligger Ostrolenka ungefär åtta mil från Narews inflöde i Bug. Afståndet är här räknadt fogelvägen. Vid Ostrolenka flyter den lilla floden Lenca rakt i norr. Om man följer denna flod kommer man efter en tillryggalagd sträcka om ungefär fyra mil till den lilla byn Leman, belägen på östra stranden af Lenca. Strax norr om byn Leman utbreder sig den vidsträckta ostrolenkiskogen af ända till tio mils längd och två och en half mils bredd. Hela denna ofantliga skogssträcka utgöres dock icke af ett enda sammanhängande skogsparti, utan afbrytes ganska ofta af vidsträckta öde träsk, der knappast något lefvande kan finnas.

I och omkring byn Leman var den svenska hären samlad. Karl X Gustaf hade sjelf tagit sitt qvarter i det största huset, beläget vid byns norra ända och knappt ett stenkast ifrån den lilla floden Lenca.

Huset bestod af tre rum. Det störta begagnades till rådplägning under de få dagar som konungen stannade här, och det der näst till monarkens sofrum. I det yttersta och minsta hade vakten och ordonnanserne sina platser.

Den af en lång marsch och nästan oupphörliga strider medtagna svenska hären hade knappt hunnit få sitt läger i ordning, förrän Karl Gustaf befallde en af sina adjutanter att kalla tillsammans de högre officerarne.

Ett krigsråd skulle nemligen hållas, ty den driftige och verksamme Karl hatade allt söl. Den person, som lade sig på latsidan, hade ej i honom en vän.

Detta var ej heller underligt. Så godt som uppfostrad i trettioåriga kriget och med Lennart Torstensson till läromästare, hade han redan som pfalzgreffe fått i grund inhemta hvad som fordrades för att med största utsigt till lycka föra ett krig. Af denne sin läro-

mästare hade han lärt sig att vara snabb i rörelserna, och att icke gifva motståndarne tillfälle att ordna sig.

Innan krigsrådet sammanträdde gick konungen ifrigt af och an än i det stora rummet, än i det som han begagnade till sofrum. Midt i det först nämnda stod ett aflångt, groft tillyxadt bord, hvarpå en mängd kartor voro utbredda.

Nästan vid hvarje slag som konungen gjorde genom rummet stannade han vid bordet och betraktade uppmärksamt den karta, som, ehuru ofullständigt, ändock gaf en ganska säker kännedom om de tre nordligaste wojwodaten, Plock, i hvars nordöstra hörn den svenska hären nu befann sig, Masowien och Podlaciën. Många gånger förde han eftertänksamt fingret öfver kartan, börjande vid Leman och slutande vid Warschau.

“Ja, jag måste dit, kosta hvad det kosta vill“, mumlade han för sig sjelf och tryckte fingret hårdt mot den punkt, som utmärkte Warschau. “Vägen är nu mera än till hälften öppnad. Lyckan har också varit med mig och.....?”

Raska steg i vaktrummet, åtföljda af posternes helsningar med gevären gjorde att Karl Gustaf öfvergaf sin plats vid bordet och närmade sig dörren till vaktrummet. Konungen hann dock icke halfvägs dit förrän dörren häftigt öppnades och en högväxt gråhårig krigare inträdde med raska steg.

“Redan tillbaka, min käre Wrangel!“ utbrast Karl Gustaf och räckte fältmarskalken vänligt handen.

“Ja, ers majestät“, svarade Karl Gustaf Wrangel, hjälten från trettioåriga krigets lysande dagar. “Czarnecki höll ej länge stånd.“

“Hur stor makt hade han?“

“Efter hvad jag tyckte mig märka knappt mer än två tusen man.“

“I hvilken trakt påträffade ni Czarnecki?“

“Ungefär en mil härifrån i närheten af Krenpa. Ers majestät må tro att jag hade ett styft arbete. Czarnecki hade både ryttare och fotfolk. Hans kvarterianer slåss inte dåligt, isynnerhet när de äro väl anförde, såsom här var fallet.“

“Hvem anförde dem?”

“Johan Sapiiha.”

Karl X Gustaf sänkte för några ögonblick hufvudet i handen och såg fundersam ut. Slutligen sade han:

“Johan Sapiiha är en person, som vi måste ha i våra händer, kosta hvad det kosta vill. Han är en bland dem, som känner till Johan Kasimirs planer, och blir han en af de våra, så är gärdet nästan uppgifvet för Polens konung.”

Wrangel ämnade just bemöta dessa ord när de öfrige medlemmarne af krigsrådet inträdde. De voro: Gustaf Otto Stenbock, Rutger von Ascheberg, generalmajor Essen och öfverste Karl Sparre, alle hjeltar, hvilkas blotta närhet kommo polackarne att betänka sig mer än en gång innan de skredo till anfall.

Ascheberg var nästan alltid vid det bästa lynne i verlden, men denna dag visade han en trumpen, nästan förtretad uppsyn. Karl Gustaf lade också genast märke dertill och sade för den skull, i det han med den förtrolighet, med hvilken han vann allas hjertan, till och med sina fienders, lade handen på den redan då ryktbare partigångarens axel:

“Hvad kommer åt er i dag, Ascheberg? Ni ser i sanning ut som om ni inte haft tur.”

“Ers majestät har rätt“, svarade Ascheberg, “jag har haft den gemenaste otur.”

“Berätta då“, uppmanade konungen. Alla de innevarande trängdes nu omkring honom.

“Jag fick i går underrättelse om att den der Johan Sapiiha ströfvade omkring i närheten. Utan att dröja särdeles länge samlade jag ett par hundra man och jagade efter honom. Det bar af ända bort till Rupino. Den der fördömda byn ligger i brynet af en stor och tät skog. Der inne hade den listige polacken gömt minst ett tusen af sina qvartianer, och när jag ändock anföll mottogs jag af en så djefvulsk eld, att det inte dröjde många minuter, förr än jag förlorat nära nog halfva min styrka. Ja“, fortfor den tappre partigångaren under det han våldsamt kramade svärdtästet, “jag

måste skynda bort, och det var endast med nätt nöd som jag lyckades komma undan.“

“Se så, min käcke Ascheberg, oroa er inte nu der-öfver“, svarade Karl Gustaf vänligt, “det är visserligen kämbart att förlora så många och käcka karlar, då vi så väl behöfva hvarje arm, men *en* nytta har ändock edert ströftåg haft med sig, och det är att vi veta hvar fienden skall uppsökas. Förut har han förstuckit sig i de för oss oåtkomliga skogarne och träsken, men vågar han sig bara ut på öppna fältet, då är det ute med honom. Rupino“, fortfor konungen och gick fram till bordet samt lutade sig öfver traktens karta, “jaså, den är inte längre aflägsen härifrån! Bara omkring en mil. Ah, vänta då, Johan Sapiëha; jag skall nog snart få bugt på din motsträfvighet.“

“Men“, invände nu Ascheberg och hans ansigte mörknade ännu mera, “detta är inte den värsta otur jag haft i dag.“

“Seså“, menade konungen, “hvad mera har då inträffat?“

“Jag vet ej om jag vågar... omtala... det“, stammade partigångaren.

De öfrige officerarne betraktade än hvarandra, än Ascheberg och än kungen med oroliga blickar.

“Tala ni, Ascheberg“, inföll Karl Gustaf; “hvad det än må vara så vill jag veta det.“

Ascheberg såg i detta ögonblick bokstafligen ut som om han hade sväljt de beskaste piller. Slutligen sade han med en stämman, som lindrigt darrade:

“Furst Niko Jagello, som ers majestät lemnat i min vård...“

Rösten stockade sig i halsen och han kunde för ögonblicket ej fortsätta.

“Nå, hvad är det med honom?“ sporde Karl Gustaf ifrigt.

“Han har kommit undan.“

“Aj, aj, aj“, utbrast kungen och gjorde en häftig rörelse, “det var värre det.“ Han sansade sig dock genast och fortfor: “Visserligen har han visat oss väg genom ostrolenkiskogarne, annars skulle vi aldrig kom-

mit hit, men han är dock inte att tro. Nå, hans mörkögda dotter, tog han henne med sig?"

"Ja, ers majestät."

"*Hans dotter*", inföll Stenbock med tonvigt på hvarje ord, "hvem borgar för att det verkligen är hans dotter?"

Dessa ord väckte allmän förvåning hos de närvarande och de sågo på hvarandra med till hälften bestörta, till hälften frågande blickar.

"Ni måtte känna till någon särskild historia om den unga polskan", utbrast Karl Gustaf. "Jag tillstår att jag är riktigt nyfiken efter att få del af denna hemlighet."

"Nej, ers majestät, jag känner icke till någon hemlighet angående Jadwiga Jagello, men det anade mig redan från första stunden att förhållandet mellan henne och hennes ledsagare ej var sådant, som han utgaf det för att vara. Hela hans uppträdande tillika med...."

"Ni menar då att något brottsligt förhållande skulle vara dem emellan", afbröt konungen.

"Visst icke", bedyrade Stenbock, "åtminstone ej från hennes sida. Hon har alltid förefallit mig såsom en ren och oskyldig qvinna. Men der", fortfor han och pekade ut genom fönstret, "der går den, som har bättre reda på saken än jag."

"Kornett Dalhstjerna", utbrast Karl Gustaf förvånad, "hur har han lärt känna dem?"

"Jag vet ej riktigt på hvad sätt", inföll Stenbock, "men jag har hört glunkas om, att han vid något tillfälle skulle ha räddat henne, och...."

"Då ska' ni få se att det utspunnit sig en rörande kärlekshistoria dem emellan", afbröt öfverste Sparre skrattande. "Jag såg en gång riktigt in i den polskans ögon, och jag tillstår öppet att jag blef nära nog vimmelkantig."

Karl Gustafs uppsyn mörknade en smula. Han tyckte nemligen icke särdeles mycket om att hans officerare befattade sig med kärleksgriller.

"Kalla in kornetten", befallde han derefter med kort stämma.

Efter några ögonblick stod den vackre och reslige kornetten Axel Dalhstjerna inne i den lilla stugan. Förvåningen öfver att så plötsligt ha blifvit ditkallad stod tydligt att läsa i hans blickar.

“Kornett“, sade konungen och betraktade skarpt forskande den unge mannens ansigte, “ni känner väl till den sednaste rymningen härifrån?”

“Den sednaste rymningen“, upprepade Axel Dalhstjerna med tonvigt på hvarje ord. “Nej, ers majestät, jag vet ingenting derom.”

“Hå, hå“, inföll Karl Gustaf och hans ton blef så gäckande, “ni som hvarje dag var i hennes närhet, ni är väl ej så okunnig derom som ni vill låta påskina.”

“I hennes närhet! Jag försäkrar ers majestät, att dessa ord äro gåtor för mig.”

Hans utseende var så trovärdigt och han blickade konungen så öppet och fast i ögonen, att denne för sig sjelf genast insåg att han misstagit sig. För att likväl komma ifrån den obehagliga frågan på ett någorlunda hederligt sätt fortfor han:

“Då skall jag berätta för er, att furst Jagello och hans vackra dotter i natt rymt ifrån lägret.”

Axel Dalhstjerna tog ett par steg tillbaka. Först rodnade han som en pion, men denna rodnad efterträddes snart af en stark blekhet. De innevarande officerarne betraktade honom med intresserade blickar, och med sina ögonkast till Ascheberg tycktes Karl Sparre säga så mycket som: “Jag har ändock rätt i min förmodan.”

“Det är omöjligt“, mumlade slutligen kornetten så högt, att alla hörde det och slog sig för pannan, “nog skulle hon nämnt någonting derom.”

“Omöjligt“, utbrast konungen. “Nej, min unge vän! Fråga Ascheberg. Det är han, som haft vården om dem och det är just han, som berättat historien.”

“Ja, det är sanning att de flytt undan“, svarade denne och betraktade medlidsamt Axel Dahlstjerna.

Utan att bekymra sig om huruvida han gjorde emot Karl Gustafs önskan vände han om och störtade ut,

samt tog vägen åt det håll, der Niko Jagello och hans dotter haft sin bostad. Det sjöd inom den unge mannens bröst som om en vulkan brunnit der inne. Han hvarken såg eller hörde någonting undersitt hastiga lopp.

“Har jag kanske inte rätt“, menade öfverste Sparre när Axel Dahlstjerna försvunnit. “Pojken är kär öfver öronen i den der sprakande polskan.“

Karl Gustaf hade under tiden gått några häftiga slag öfver golfvet. Slutligen stannade han framför Ascheberg och sporde:

“Hur länge är det sedan de flydde? Kan ni veta det på ett ungefär?“

“Det är svårt att säga, ers majestät. Jag har inte kunnat utforska detsamma.“

“Hur länge var ni borta på ströftåget?“

“Ungefär sex timmar.“

“Och när ni tågade af voro de ju hemma?“

“Ja, ers majestät. jag såg med egna ögon fursten just då jag steg till häst.“

“Ungefär lika länge, eller sex timmar.“

“Således tolf timmar, om han, såsom troligt är, begifvit sig af genast“, mumlade Karl Gustaf för sig sjelf. Högt sade han: “Det är en högst förtretlig sak, men tag ej illa vid er deraf, min käre Ascheberg“, for for han då han märkte bekymret, som tydligt stod att läsa i den kække partigångarens anlete. “Gjord sak står ej till att ändra. Dock skulle jag bra gerna vilja ha furst Niko Jagello ännu en gång i mitt våld, och om någon af er kan få tag i honom, så släppen honom icke. Han känner alltför väl Johan Kasimirs planer, för att jag ej skulle hafva en ovärderlig nytta af honom. Och nu slut på detta ämne så länge. Vi ha mycket viktigare angelägenheter att afhandla.“

Frågan om marschens riktning och mål kom der efter på tal. Efter ett lifligt meningsutbyte blef det beslutadt, att tåget skulle gå rakt på Warschau, så snart de uttröttade soldaterna hunnit hvila ut sig.

När krigsrådets medlemmar åtskiljts gick Karl Gustaf ut på den låga förstugubron. Här stannade han och lät sina blickar irra omkring åt alla sidor.

Olika tankar genomkorsade hans hjerna. Hans första steg i Polen hade redan krönt med oväntad framgång. Motståndarne, som envist vägrade att erkänna honom för Sveriges konung, liksom Sigismund gjort med Gustaf II Adolf, vågade ej visa sig på öppna fältet. Den här, på hvilken Johan Kasimir förtröstade, hade öfvergått till Karl Gustaf och hyllat honom såsom Polens konung.

Det var icke utan stolthet och med en glad förtröstan som han blickade ut öfver de polska skogarne och fälten och hans läppar framsade oemotståndligt dessa ord:

“Snart skall hela Polen lyda under min spira. Detta är ett rättvist straff för Johan Kasimirs förmäthenhet.”

Då han omedelbart derefter kom att kasta ögonen inåt lägret, märkte han huru Axel Dahlstjerna gick förbi på kort afstånd.

Den unge kornettens gång var ej längre stadig. Armarne hängde slappa längs sidorna, och blickarne voro oafslåttligt fästade på marken.

Sedan Karl Gustaf en stund betraktat kornetten sade han för sig sjelf:

“Sparre har rätt. Min tappre Dahlstjerna har blifvit vingskjuten. Stackars pojke! Men den sorgen går väl snart öfver. I fält är det så många omvexlingar, som fort nog kunna skingra en hjertesorg.”

5.

Då Niko Jagello hemkommit till Olek mötte han Stanislas Rypnin strax utanför gårdsporten. När denne fick syn på sin hyresgäst stannade han och betraktade honom med tydlig förvåning. Denna gaf sig också efter en stund luft i följande utrop:

“Heliga Guds moder hvad har händt er, nådige herre! Ni ser alldeles förstörd ut!”

Detta var också förhållandet. Till de våldsamma sinnesrörelser, som tydligt stodo att läsa i furstens ögon

kom äfven den omständigheten, att hans kläder voro i betänkelig grad sönderrifne på flere ställen. Oron och den häftiga gången genom skogssnåren hade gjort att Niko Jagello icke sett sig före.

“Mig har just ingenting händt“, sade han och fortsatte sin väg, undvikande så mycket som möjligt att se Ladislas Rypnin i ansigtet.

“Besynnerligt är det emellertid“, mumlade Ladislas för sig sjelf, “troligtvis har han varit i staden och der fått någon ovälkommen underrättelse. Om bara Katja förmådde utspionera någonting af den förnäma damen! Men hon är inte det ringaste meddelsam, och så har hon för det mesta slöjan för ansigtet. De förnäme ä' ändock underliga menniskor, som ingen kan bli riktigt klok på. Den ena gången ha de det för sig, den andra gången ett annat.“

Ladislas Rypnin brydde sig icke vidare om att grubbla sin hjerna med de förnämes olika lynnen, utan gick bort för att sköta sina sysslor.

Under tiden fortsatte Niko Jagello sin väg fram mot det lilla boningshuset, stannade en stund vid ingången liksom tvehågsen om han skulle öfverskrida dess låga tröskel eller ej, men tog dock snart till sig det mod, som han tycktes sakna, och hade inom kort tillryggalagt den korta trappan.

Längst framme på vinden befann sig en dörr, som ledde till det rum Jadwiga ensam bebodde.

Så tyst och ängsligt som en tjuf om natten smög sig Niko Jagello fram öfver vinden. Han såg sig omkring om någon spejare skulle ligga gömd bland det myckna jern- och trädskräpet der uppe. I detta ögonblick liknade han en missdådare, som var rädd för att något vittne skulle finnas till hans åtgöranden.

När han efter många kattlika fjät hit och dit ändteligen kom fram till den åsyftade dörren stannade han och lyssnade en stund. Huru skarp hörsel han än egde kunde han dock icke förnimma det ringaste ljud inifrån.

“Skulle hon ha trotsat mina befallningar och begifyt sig ut“, mumlade furst Jagello för sig sjelf under

det han ånyo lade örat till den ej särdeles täta dörren och lyssnade. "Nej, hon har inte kunnat det. Jag har ju en gång för alla förbjudit henne att gå ut ensam. Guds död, om *han* skulle få veta hvar Jadwiga befinner sig! Jag skulle då kunna göra honom till stoft! O, denna förfärliga hemlighet! Den förtär mig mera än jag sjelf anar. Kunde jag blott få lefva tills jag får den önskade hämnden på dig, du Wandas förförare! O, jag skull då gerna lida tusen dödar, blott jag finge se dig kräla i stoftet som en usel mask! Hvad gör det att du är högre uppsatt än jag inom samhället. Såsom menniska är du en usling, derpå har jag sett mer än ett bevis."

Han afbröt för en stund sin monolog, lade örat åter intill dörren och lyssnade uppmärksamt. Men då ingenting ännu hördes, som kunde gifva till känna att Jadwiga befann sig inne i rummet, fortsatte Niko Jagello åter sin monolog:

"Man kallar mig för rebell! Ja väl, jag är det, men hur många af desse skränare veta orsaken till att jag är en rebell? Om de visste detta, skulle utan tvifvel alla hålla med mig. Nu tror man, inskränkt nog, att den, som har makten, har rättighet att handla och vandla som han vill. Man tror, att han kan trampa dygd och oskuld under fötterne, och det utan att någon har rättighet att lyfta sin hand emot honom eller ogillande bedöma hans handlingssätt. En usel vällusting på tronen skulle således ha rättighet att ostraffadt trampa sine undersåters lycka under fötterna? Nej, vid alla helgon", fortfor Niko Jagello och började, glömmande sin försigtighet, att med stora steg mäta vindsgolfvet, "ned med den skurken! En gång har jag invigt mitt lif och min dolk åt hämnden, och jag måste fullfölja den, äfven om det skulle komma att gå baklänges. Jag måste också"

Han tystnade och tvärstannade när han hörde en dörr, den vid hvilken han lyssnat, öppnas.

Och i denna öppning stod Jadwiga sjelf, hänförande skön såsom en af det muhamedanska paradiset's aldra skönaste houris.

“Heliga Guds moder, Wanda upp i dagen“, tänkte Niko Jagello och gjorde mot sin vilja korstecknet. “Just så såg hon ut då jag sista gången...”

“Fursten fick ej tala till punkt, ty Jadwiga, som genast varseblifvit honom, sprang fram under det hon utropade:

“Hvad står på, fader? Är du sjuk eftersom du ser så upprörd ut?”

Niko Jagellos förvåning och på samma gång förlägenhet lade sig genast när den sköna flickan tilltalade honom med dessa ord, som uttryckte den största ömhet.

“Mig fattas ingenting, mitt barn“, sade han därför med tilltunget lugn. “Kom in få vi tala närmare om en viktig sak.”

“O, fader, du ser så högtidlig ut som om du i dag träffat konung Johan Kasimir.”

Niko Jagello vände sig bort för några sekunder. Derpå sade han, sedan han med dottren väl inkommit i det lilla rummet och omsorgsfullt tillslutit dörren:

“Ja, mitt barn, ja har verkligen sett Johan Kasimir.”

“Och talat med honom?”

“Nej.”

“Ah, jag förstår, du har...”

Niko Jagello afbröt den unga flickan med dessa ord:

“Du vet att jag är en så kallad rebell, och att jag således skulle riskera mitt lif om jag gäfvade mig i Johan Kasimirs händer.”

Jadwiga betraktade fadren med en till hälften förvånad, till hälften förskräckt blick.

“Rebell“, utbrast hon och studsade. “Nu talar du ej sanning, fader!”

“Jaså“, svarade furst Jagello lakoniskt och omtalade derefter hvad han i staden Kamenczyk varit åhörare och åsyna vittne till.

Under det Jagello talade hade Jadwiga sjunkit ned i den enkla soffan och dolde ansigtet i händerne.

“Rebell“, upprepade hon för sig sjelf och högt tillade hon:

“Såväl du, som den polska adelshären ha ju antagit Karl Gustaf till konung.”

“Ja, det är just rebelleri, det,” svarade Niko Jagello hånskrattande. Derefter antog han en dystert uppsyn och såg sig omkring med vilda blickar under det händerne krampaktigt slöto sig.

Jadwiga blef ordentligt rädd för honom. Sådan hade hon aldrig sett fadren.

“Du är bestämdt sjuk, fader,” sade hon och närmade sig fursten med ömhet.

“Nej, jag är inte sjuk, men jag är uppretad,” svarade Niko Jagello och började att mäta golfvet med stora steg.

Jadwiga vågade ej att göra någon fråga i dessa ögonblick ty hon kände mer än tillräckligt fadrens häftiga och uppbrusande lynne. I stället tog hon plats vid fönstret och såg drömmande ut öfver slätterna, som ligga mellan Olek och Brokiskogen.

Detta tyckte Niko Jagello synbarligen illa om. Flere gånger stannade han framför Jadwiga liksom för att tvinga henne till att yttra sig, men då ingenting kunde förmå henne att ändra sin ställning, utbrast han slutligen:

“Hvad tänker du på, barn?”

Jadwiga upplyfte hufvudet och en skär rodnad flög öfver hennes kinder. Från hennes läppar kom likväl icke ett enda ord.

“Nå“, fortfor Niko Jagello, “är jag inte värd ett svar, eller hur?”

“Min gode far,” svarade då ändteligen den unga flickan, “jag tänkte just inte på något särskildt.”

“Åh, sök ej att föra mig bakom ljuset,” utbrast Niko Jagello med hårdare stämma än han tilltörne varit van att antaga, “jag ser nog att du har dina egna tankar. Nå, nå“, fortfor han något mildare, “du är ju ännu en ung flicka och bör ha dina känslor, du också. Men förglöm aldrig, att du redan i vaggan blef furst Ivan Konorowskis brud.”

Vid ljudet af detta namn for den unga flickan upp som hade hon blifvit stungen af en orm.

“Furst Ivan Konorowskis brud?” utbrast hon med med en viss hetta. “Jag har aldrig lofvat att bli det.”

Märkvärdigt nog brusade furst Jagello ej upp vid denna motsägelse. Han syntes en stund fundersam, och detta gynsamma ögonblick använde den unga flickan på ett i hennes tycke ganska klokt sätt. Hon sade nemligen:

“Denna förbindelse, som afslutats utan mitt hörande, är ej giltigt. Jag protesterar deremot på det bestämdaste.”

Furst Niko Jagello besvarade ej genast hennes ord. Han tycktes först vilja eftersinna hvad han skulle svara.

Under tiden öppnade Jadwiga det lilla fönstret och lutade ut hufvudet. Den svalkande luften kylde så välgörande hennes panna och kinder, hvilka brunno som eld.

Niko Jagello fortsatte emellertid sin hastiga marsch öfver golfvet. Det syntes tydligt, att han icke var missnöjd med Jadwigas vägran att äkta furst Ivan Konorowski.

“Om ditt tilltänkta giftermål få vi tala sedan“, svarade han efter en stund. “Också vill jag nämna för dig att du måste bereda dig på att innan kort lemna denna plats.”

“Lemna detta ställe“, eftersade Jadwiga förundrad. “Hvartör, min far?”

“Dertör att jag inte längre är säker här.”

“Af hvilken orsak?”

“Begriper du ej det, mitt barn?”

“Nej.”

“Nå, så hör då! Vårt vistande här har redan väckt uppmärksamhet hos traktens befolkning. Man frågar öfverallt hvem jag är och hvarför jag döljer mig här. Ladislas Rypnin, som annars tyckes vara en temligen oförarglig person och synes befatta sig endast med sitt arbete, sporde mig oförbehållsamt för några dagar sedan om mitt namn, mitt stånd och orsaken till min vistelse på detta så godt som ensliga ställe. Ifrån förundran och till misstankar är det i detta hänseende icke många steg. Ha misstankarne en gång bara börjat väckas, så ska’ man nog kunna hitta på en för dem

sjelfva nöjaktig förklaring. Landtbefolkningen är ännu gynnsamt stämd emot Johan Kasimir och det torde nog finnas någon, som kan leta ut hvem jag är.“

“Nå, men hvarför lemnade du så hastigt svenska lägret?” sporde den sköna flickan under det hon oafvändt såg ut genom fönstret.

“Hvarför“, upprepade furst Jagello och gick åt sidan för att kunna se Jadwigas ansigte. Då han på den åt sig vända kinden upptäckte en högre rodnad än vanligt bet han sig förtretad i läpparne. “Hvarför“, upprepade han ännu en gång.

“Ja, fader“, svarade den sköna flickan, “hvarför lemnade du den plats, der du ingenting hade att frukta?”

Den unga furstinnan hade nu, sedan det lyckats henne att fullständigt betvinga den förrädiska rodnaden, vändt sitt ansigte mot Niko Jagello.

“Hm, hm“, yttrade denne icke så litet förlägen, “orsaken ska’ du få veta längre fram.“

“Hvarför inte nu“, bad Jadwiga med bevekande stämma.

“Nej, inte nu. Längre fram om händelserna så foga det. — Ett lägger jag dig likväl allvarsamt på hjertat. Umgås inte på så förtrolig fot med Katja, Rypnins dotter. Hon är en slug och nyfiken flicka, det ser jag, och med sitt inställsamma sätt kan hon lätt aflocka dig hvad du både för din egen och min skull bör hålla så hemligt som om det låge i grafvens djup. O, jag känner nog den listige Johan Kasimir! Besoldade spioner ströfva utan tvifvel öfverallt och det är inte omöjligt att Ladislas Rypnin och hans dotter äro eller kunna blifva dylika.“

Utan att säga något vidare lemnade furst Niko Jagello rummet med hastiga steg.

Då Johan Kasimir med sitt följe återvände från torget skingrades slutligen massan. En lång stund kvarstod Ivan Konorowski vid stenpelaren och betraktade med rädsla blickar den larmande och böljande folkmassan. Det syntes tydligt på hans miner och åtbörder, att han icke riktigt var ense med sig sjelf hvad han skulle företaga sig.

Slutligen slog han sig för pannan, ryckte upp sig och utbrast med tvärsäker ton:

“Jag vill göra ett besök på “Fläckiga hunden“. Hvem vet om jag der inte kan få några upplysningar om de försvunna. Han måste vara här, det är temligen säkert.“

Med dessa ord skyndade Ivan Konorowski tvärs öfver torget och stod snart vid målet. Emot vanligheten var ej värdshuset fylldt med gäster. När mängden fått sin lystnad efter att se Johan Kasimir tillfredsställd, hade den begifvit sig af åt skilda håll, nästan hvar och en hem till sitt.

Ganska många gäster befunno sig det oaktadt inne i “Fläckiga hundens“ rätt stora yttre rum, der mästern Wodnin, egaren till värdshuset, tronade bakom en lång och hög disk, belamrad med allt hvad som hörde till hans rörelse. Der rökades, pratades och skrattades om hvartannat. Ruset hade ännu icke hunnit göra så mycken verkan, att det blifvit slagsmål af, men det skulle nog icke dröja långt till dess.

Sedan Ivan Konorowski kastat en hastig blick in i “Fläckiga hundens“ stora rum, ansåg han det nödigt att gå bakvägen. Han kände sig både hungrig och törstig och detta i förening med begäret efter att få höra någonting nytt gjorde att han icke betänkte sig synnerligt länge.

Han stod snart vid gårdsporten. Den var visser-

ligen stängd, men ej säkrare än att den sprang upp för en tryckning af polackens hand.

Ivan hade ett par gånger tillförene gått samma väg, så att det nu ej blef honom svårt att hitta fram. Snart stod han också framför en liten dörr, som var så låg, att icke ens en man af vanlig kroppsställning kunde gå rak igenom den.

Dörren var stängd inifrån och Ivan Konorowski måste för den skull knacka på. Efter ett par förnyade knackningar hördes inifrån en gäll qvinnostämma:

“Hvem är der?”

“En, som vill slippa in.”

“Då kan du väl gå stora vägen om du ej fruktar för menniskor”, yttrade qvinnan vresigt.

Ivan Konorowski rodnade af harm vid detta oförskämda svar.

“Nej, jag vill slippa in denna vägen”, sade han i temligen barsk ton.

Qvinnan mumlade för sig sjelf några meningar, dem Ivan ej redigt kunde uppfatta, men så mycket hörde han dock, att hon svor öfver att bli störd. Hennes klumpiga steg försvunno derefter inåt värdshuset.

I den förmodan, att hon gick för att meddela sig med mäster Wodnin, stannade Ivan kvar. Denna hans förmodan blef också besannad, ty efter några minuter hördes långsamma dunkande karlsteg. Ivan kände genast igen mäster Wodnins elefantlika gång.

Samma frågor och samma svar vexlades nu mellan de båda männen. Härunder kunde den unge polacken tydligt höra att qvinnan stod bredvid och tisslade och tasslade i värdens öron.

Slutligen förlorade Ivan Konorowski tålmodet och utbrast med högre förtretad stämma:

“Nå, så öppna då så framt du är en rätt polack och ej i hemlighet arbetar för inkräktarne!”

Denna uppmaning verkade genast. En bom drogs ifrån dörren, som derefter sakta öppnades på glänt.

Då mäster Wodnin försigtigt stack ut hufvudet för att se hvem den pockande var och blef varse hans rika adelsdrägt, slog han genast i häpenheten upp dörren på

vid gafvel. Så rart främmande trodde han sig aldrig skola få i sitt smutsiga värdshus.

Mäster Wodnin hade en sällsynt förmåga att känna igen de gäster, som blott ett par gånger varit hos honom, men här svek denna hans förmåga, och det af den orsak att Ivan Konorowski aldrig förut visat sig der i den drägt han nu bar.

Under djupa bugningar och sedan han gifvit qvinnan, sin munviga hustru, ett bestämdt tecken att aflägsna sig, bjöd han den unge polacken att stiga in.

“Man blir inte väl mottagen på det här stället, märker jag“, sade Ivan Konorowski ironiskt och skickade en försmädlig blick efter den bortskyndande qvinnan.

“Ack“, svarade mäster Wodnin och bugade sig nära nog ända ned till jorden, ”ers herrlighet får ej misstycka att jag iakttager försigtighet. I de här onda tiderna måste man ju hålla ögonen öppna på vid gafvel om man ej ska' råka illa ut. För några dagar sedan voro här ett par polackar, som tycktes vara riktigt hygglige karlar, men rätt som det var kommo rättstjenarne och grepo dem under utsago, att de voro spioner åt svenskarne. Detta visade sig äfven vara öfverensstämmande med sanningen och ...

“Hur sågo de ut?“ afbröt Ivan Konorowski med en viss häftighet.

“Den ene var liten och mörk den andre lång och ljuslätt.“

“*Han* var således inte ibland dem“, tänkte Ivan. Högt sade han. “Nå, hur gick det med dem? De hängdes väl?“

“Ja, ers herrlighet. Efter ett förhör, som blott varade ett par timmar, blefvo de öfverbevisade om spioneri och hängdes här på torget på den längst bort stående lyktstolpen. Derefter blefvo liken nedsänkta i floden. Derför ser ni, att jag måste vara försiktig, ers excellens, ty rättstjenarne gäfvo mig en vink om, att så framt jag en gång till herbergerar dylikt folk, blir det min tur att kläda pålen. Och, heliga jungfru“, fortfor mäster Wodnin med jemrande stämma, “inte rår jag för att dylike

bofvar taga in hos mig! Jag har väl inte förmågan att liksom en munk läsa i deras själar, att de . . .“

“Nog nu“, afbröt Ivan Konorowski hastigt. “Du har ett litet rum innanför det stora?“

“Ja, ers herrlighet“, svarade mäster Wodnin och hans ögon tindrade, “det har jag.“

“Nå, då vill jag ensam ha det en stund. Man kan ju derifrån tydligt höra hvad som talas i det yttre rummet.“

“J - a - a“, svarade värdshusets egare och gaf den unge polacken en misstrogen blick, “och man kan äfven tydligt se allt hvad som händer der ute.“

Ivan Konorowski såg tydligt den misstroigna blicken. För att betaga mäster Wodnin det ogynsamma intryck som hans spörsmål förorsakat, sade han därför:

“I mig behöfver du ej frukta någon spion, hederlige mäster Wodnin. Jag är en rättrogen och god polack, och är endast hitkommen för lära känna folkets sinnelag. Här har du min hand derpå.“

Dessa ord tillika med Ivan Konorowskis redbara utseende och den klara blick han gaf ställets egare, gjorde att mäster Wodnins misstankar genast flögo sin kos. Han sade därför:

“Ja, ja, ni får ej misstycka att jag sagt min mening rent ut. Hvar och en är rädd om sitt skinn. Ni har nu ärligt, såsom jag kan se, yppat hvarför ni kommit hit. Befall nu hvad ni vill förtära och om mitt anspråkslösa värdshus kan åstadkomma det, så ska' ni ha' det.“

“Jag begär ingen särskild maträtt eller dryck, men sätt fram det bästa ni har af bådadera, ty jag är både hungrig och törstig.“

Mäster Wodnin försvann genast så snart han fört in den unge polacken i den lilla kammaren, hvars dörr kunde tillslutas endast meddelst en klinka.

Dörren hade knappt hunnit tillslutas förrän Ivan Konorowski ilade fram till den dörr, som skiljde de båda rummen åt. Högt uppe på dörren var ett litet rundt fönster, hvarigenom endast en person vid hans längd kunde se ut i det stora rummet.

Något snopen af denna upptäckt var Ivan besluten att vända tillbaka. Skulle han spionera genom det runda fönstret, så skulle också han sjelf med lätthet upptäckas och detta kunde vara både förargligt och farligt när sinnena der ute väl kommit i jäsning.

Just då han stod i begrepp att aflägsna sig varseblef han på dörren, ett par alnar öfver golfvvet, en temligen bred spricka. Det var då denna, som mäster Wodnin menade.

Ivan Konorowski närmade sig åter dörren på tå. Han försökte att kika in genom sprickan och det lyckades bra. När han lade örat der intill kunde han också tydligt höra hvad som talades i det yttre rummet.

“Åh, detta blir ju ypperligt“, tänkte han och gnuggade förnöjd händerne. “Om han är i staden, som nog är troligt ska’ han allt komma hit i afton. Här kan han vara ostörd emedan ingen känner honom. Ack, hvad jag bra gerna skulle vilja tala med honom!”

Värden kom nu in med det begärda. En läckert stekt höna och en butelj tokayervin sattes fram för den hungrige Ivan Konorowski.

“Du kan riktigt uppfylla en värds skyldigheter“, sade den unge polacken och klappade mäster Wodnin vänligt på axeln.

“Det är min hustru, ers herrlighet“, hviskade mäster Wodnin. ‘Hör du’, sade hon till mig, ‘jag var hård emot den der vackre excellensen och nu vill jag reparera mitt fel genom att gifva honom det bästa som vårt kök förmår.’ Ja, vid den heliga jungfrun sade hon inte så.

“Godt“, hviskade Ivan Konorowski tillbaka och skrattade med knappt hörbar stämma, “jag önskar att alla värdinnor reparerade sina fel på samma sätt. Men, hör på, hvad är det för folk, som är der ute?”

“Folk af alla arbetsklasser, dagdrifvare, munkar och ännu flere“, svarade Wodnin och blickade utåt det stora rummet, der sorlet blef allt högre. “Men nu måste jag dit ut. Lycka till god måltid, ers herrlighet, och må Gud välsigna maten och vinet så att de smaka eder.”

Med dessa ord skyndade mäster Wodnin ut i det

stora rummet för att afstyra det oväsen, som redan börjat der.

När Ivan Konorowski väl blef ensam flyttade han varsamt, för att ej göra något buller, matbordet så nära dörrsprickan han kunde. Sjelf tog han en sådan plats att hans ena öra ej var mer än ett par tum från nämnda spricka.

“Nu eller aldrig ska' jag väl få höra något, som kan gifva mig upplysning om hvar de finnas“, mumlade han för sig sjelf.

Till en början åt han med nära nog glupsk aptit och nedsköljde nästan hvarje tugga med en dugtig klunk af det ypperliga tokayervinet. Men sedan första hungern blifvit någorlunda stillad gjorde han sig ej så brådtom med den återstående halfva hönan.

I stället lutade han hufvudet mot dörren och lyssnade uppmärksamt på larmet i det yttre rummet. Vid mäster Wodnins inträdande och kraftigt tillropade: “Tyst der!“ hade larmet blifvit svagare för några minuter, eller just så länge som Ivan Konorowski behöft för att stilla den första och mest pockande hungern. Men då en af de värste skrikhalsarne med afsigt eller af en händelse, det blef aldrig utrönt, råkat få en ölstånka så kraftigt i pannan, att blodet sprutade ut öfver det bord, vid hvilket han satt, blef villervallan ännu värre. Förgäfves sökte mäster Wodnin att lugna sinnena först med ord och sedan med hotelse att tillkalla soldater.

Detta verkade endast motsatsen mot hvad mäster Wodnin beräknat, ithy att nästan alla de innevarandes vrede nu vände sig mot honom. Saken förvärrades ytterligare då mäster Wodnins hustru plötsligt kom in och började taga parti för sin man.

Det var just i dessa för värdfolket så kritiska ögonblick som Ivan Konorowski lutade hufvudet intill dörren för att lyssna.

“Kasta ut käringen!“ ljöd en grof och hes basröst från yttre dörren.

“Ja, ja, ut med käringen!“ vrålade alla de innevarande under det knifvar och dolkar svängdes i luften.

“Och den tjocke krögaren med!” skrek samma hesa basröst från dörren.

“Ja, ja, ut med dem!”

Basrösten fortfor:

“Han är inte att lita på. Han herbergerar spioner åt kättarne och för några dagar sedan hade han en hemlig sammankomst med den der främlingen, som bor hos Stanislas Rypnin på Olek!”

Ivan Konorowski visste ej hvarför, men en nervös spritning genomfor hans lemmar då han förnam dessa ord.

Basrösten fortfor:

“Kanske att han tänker lägga an på främlingens sköna dotter! Ha, ha, ha!”

Och han skrattade så att det hördes långt ut på torget och alla de innevarande skrattade med. Det var en skrattkoncert helt ovanlig i sitt slag.

“Hans sköna dotter... en främling...” mumlade Ivan Konorowski för sig sjelf. “Vid alla helgon, det kan ej vara andra än dem jag söker! Ja, det måste vara Jadwiga, ty skönare qvinna har Polen ännu ej fostrat. Olek, hvar ligger det stället? Ah, nu vet jag. Snedt emot staden på andra sidan floden. Ja, jag känner på mig sjelf, att jag nu ska' finna dem. Jag måste genast dit.”

Med dessa ord reste han sig upp, men sjönk ånyo ned på stolen, då larmet der ute ännu mera tilltog. Bord och stolar dansade om hvarandra, ty slagsmålet mellan dem, som höllo med mästern Wodnin, och dem, som voro emot honom, tilltog för hvarje minut ännu mera.

För att stilla sin nyfikenhet lutade Ivan Konorowski sig så långt ned, att hans öga kom i jemnhöjd med sprickans öfversta del. Denna ställning var dock ganska obehaglig, emedan han var tvungen att ligga på knä på det knöliga golvet. Genom att stödja sig på ett knä i sender gjorde han dock olägligheterna så lindriga som möjligt.

Se här hvad han såg!

Mannen vid dörren, han med den grofva och hesa basstämman, hade trängt sig fram närmare disken.

Hans råa ansigte uttryckte nästan alla de onda lidelser, som kunna uppröra en människosjäl.

“Hvad var det för en person, som du i förgår talade så ifrigt med derinne i det lilla rummet“, skrek mannen med basrösten och höjde knytnäfvarne mot Wodnin.

“En af de våra naturligtvis“, svarade denne med stadig röst under det han blickade basrösten djerft i ögonen. “Men hvad har du egentligen med det att göra? Har jag inte rättighet att prata med hvem jag vill?”

“Jo, det har han“, svarade Wodnins medhållare. “Det har hvem som helst!”

När mannen med basrösten mötte detta motstånd blef han en stund skyldig svaret, ty han var icke lika klyftig som stark. Då slutligen hans vänner började knota öfver att han icke kunde gifva svar på tal, samt framkastade åtskilliga sårande insinuationer om att han var en fegling, som icke hade mod att stå emot en sådan öltunna som mäster Wodnin var, blef han riktigt arg, kafflade upp skjortärmarne ända upp till armbågarne och skrek:

“Jaså, din fördömda tjockhalsade öltunna, du vill att jag ska' krama ur din elända kropp allt det öl, som under årtal runnit in der! Vid den helige Antonius ska' jag också inte göra det, så att du ska' bli så tunn som er urkramad citron. Det ska' bli en ...“

Han fullbordade icke meningen utan tog med det samma en ansats för att komma upp på disken. Det lyckades honom också till hälften.

När mäster Wodnin såg, att det skulle bli allvar af, ryckte han till sig ett i ett hörn innanför disken stående jernspett och innan mannen med basrösten hann afvärja slaget hade han det midt i pannan. Och det var så våldsamt, att den, som drabbades deraf, hufvudstupa ramlade baklänges.

Detta var signalen till allmän strid. Bord, stolar, knifvar, dolkar och knytnäfvar begagnades såsom vapen.

Mäster Wodnins parti var det andra betydligt underlägset och blef derföre till största delen utkördt. Snart var mannen med basrösten, som under striden

kryat till sig och nu visade sitt af blod öfversköljda anlete, förfärligt att se på, i spetsen för de sina.

Då mästern Wodnin såg att hans medhållare dukade under, tog han i rätt tid till reträtten, samt lade en tjock jernbom för dörren bakom disken, hvarefter han mot nämnda dörr uppstaplade så många tunga kistor han kunde öfverkomma. Derpå skyndade han med andan i halsen ut för att regla gårdsporten, hvarefter han återvände till det lilla rum, der Ivan Konorowski befann sig.

När denne fick syn på mästern Wodnin sprang han upp, grep hans båda händer och utropade:

“Hvad heter den mannen, om hvilken de talat der ute, och som bor vid Olek?”

Mästern Wodnin svarade ingenting utan betraktade i stället den unge polacken med på en gång forskande och misstrogna blickar.

Ivan Konorowski upprepade sin fråga och nu i en mera bestämd ton.

Då svarade mästern Wodnin under det han häftigt gick af och an i det lilla rummet:

“Jag vet inte sjelf hvad han heter, om jag ska' tala upprigtigt.”

Ivan Konorowski märkte tydligt på tonfallet i mästern Wodnins stämma, att han skulle fråga förgäfves efter namnet. Han föresatte sig därför att på annat sätt någorlunda utleta förhållandet. För den skull sade han:

“Är karlen lång och mörk?”

“Nog är han lång till växten, men hurudan han är i ansigtet, det har jag ej kunnat se”, svarade mästern Wodnin och vände sig bort för att undvika de forskande blickar, som Ivan Konorowski gaf honom.

“Hade han smak då?”

“Nej, men kappkragen var så högt uppdragen, att det var omöjligt att se något af anletsdragen.”

“Men, hur kunde då han der inne”, och med dessa ord gjorde den unge polacken en betecknande rörelse utåt det stora rummet, “veta att mannen bodde vid Olek och var en främling?”

Det tycktes nog för Ivan Konorowski som om

detta vädjande skulle göra slag i saken, men hur förvånad blef han icke då mäster Wodnin med den naturligaste röst i verlden sade:

“Det kan ju vara möjligt att han bor vid Olek och är en främling här på platsen, men inte vet jag någonting derom. Dessutom kan ju en person, som bär hat till en annan, beljuga honom så mycket han vill. Mannen med den hesa rösten, han som satte slagsmålet i gång, och som nog förr eller senare kommer att få sota därför, heter Alex och är den skickligaste vapensmeden i Kamenczyk på samma gång som han är den oförbätterligaste supare i hela trakten. Ingen enda dag går förbi utan att han är full. Detta skulle jag nog kunna förlåta honom, men att han låter sin unga och vackra hustru och sina tre små barn svälta, det är mer än oförlåtligt. Hör på, ers herrlighet“, fortfor mäster Wodnin, då han såg att den unge polacken ämnade afbryta hans mening, “jag vill sanningsenligt berätta för er huru hans hat emot mig uppkommit, och deraf kan ni sluta er till hur mycket lit man bör sätta till hans ord.“

“Det är förfärligt hvad de väsnas derute“, inföll den unge polacken. “De bryta sönder allt hvad ni eger.“

“Ja, de hålla nu på med disken“, svarade mäster Wodnin tryggt. “Men detta ska’ de nog få betala och det drygt ändå, för jag känner dem allesammans. Jo hör på ska’ ni få höra. Då jag såg att vapensmeden var alldeles omöjlig att upprätta, nekade jag honom kredit, och detta hade jag så mycket större skäl till att göra som han förut var skyldig mig inte så litet penningar. Jag sade för den skull till Alex, att han inte längre kunde få supa på kredit hos mig. Men då skulle ni ha sett hur galen han blef. Jag stod dock fast vid hvad jag en gång sagt. Då tog vapensmeden ett stort träkrus och måttade ett slag åt mitt hufvud. Jag lyckades vika undan och kruset slog i väggen så våldsamt, att det splittrades. När Alex märkte att han förfelat sitt mål, svor han i flere vittnens närvaro på att han vid första lägliga tillfälle skulle märka mig. Detta tillfälle har i afton... men det var hin hvad de bråka

der inne“, utbrast värden och lade ena ögat intill sprickan eftersom han var för kort att nå upp till dörrens runda fönster. “Aha, de ha hittat på ett ankare öl! Jo, jo, nu ska’ man få se på att det blir annat...”

Mäster Wodnin hann icke tala till punkt, då Alex, han med hesa basrösten, skrek så att det gaf eko i hela värdshuset:

“Det är folk i lilla rummet! Låt oss se hvad det är för ena!”

“Det är kanske spioner“, hördes en annan grof stämman yttra.

Ivan Konorowski och mäster Wodnin betraktade hvarandra med bestörta blickar.

7.

Nästan i samma ögonblick som den sista grofva stämman uttalat sitt: “Det är kanske spioner“, stormade massan mot dörren. Samtidigt slungades en ölstånka mot det runda fönstret, krossade det helt och hållet och nedföll framför Ivan Konorowskis fötter.

“Ja, gå ni på hur mycket ni behaga“, hånlog mäster Wodnin, “den dörren är, vid min själs salighet, inte utslagen i första rappet.”

“Men, om de hålla på, ska’ det nog gå för sig“, inföll Ivan Konorowski. Han var långt ifrån rädd, men ändock tyckte han att det var ganska obehagligt att så här oförmodadt stå framför en uppretad pöbel. Icke skulle den mycket respektera hvarken hans adelsdrägt eller hans börd. Obehagligheten tilltog då han hörde vapensmedens hesa stämman:

“Ned med alla adelsmännen! Det är de, som förråda landet. Få de bara penningar och för resten sitta stilla på sina rika gods och vid sina inbringande embeten, så ge de tusan hvilken konung de ha! Det är ju inte så fasligt länge sedan hela vår adelshär gick

öfver till kättarkungen och svor honom trohet! Derför, ned med alle desse skurkar, desse landsförrädare!“

Ivan Konorowski önskade nu af allt hjerta, att han icke låtit nyfikenheten drifva sig in på värdshuset, och ingen kunde högre än han önska sig många mil derifrån.

Han sände mästern Wodnin en snabb blick för att se hvad intryck skränet i yttre rummet gjort på honom. Hur förvånad blef han också ej, då han såg värden med leende blickar och hånleendet kring läpparne stå vid springan och lyssna. Detta lugn inverkade också i ej ringa grad på honom sjelf. Sedan han med den största noggrannhet undersökt de två dubbelpistolerne i bältet samt spetsen på sin långa värja, sade han:

“Du är så lugn, mästern Wodnin! Hvad kommer det sig utaf?”

“Derför att jag vet, att skurkarne derute inte kunna rå på denna dörr, samt emedan jag är säker på, att patrullerne snart ska' få nys om oredan här och då knipa bort allesammans.“

Slagen mot dörren fördubblades likväl. Den började redan svigta. I dessa ögonblick instörtade världens munviga hustru, åtföljd af en långskranglig piga och en till hälften förskrämd pojke, det hedervärda parets enda arfvinge.

Värdinnan berättade genast, att det var ett buller utanför gårdsporten liksom om någon ville bryta sig in der.“

“Ja, låt dem hålla på dermed“, sade mästern Wodnin lugnt. “Den bom, som ligger för porten, är lika tjock som den välföddaste munk i Kamenczyk, och den håller nog.“

Efter dessa tröstande upplysningar, återvände mor Wodnin jemte pigan till köket. Derpå befallde värden sin son att hemta hans långa bössa.

Gossen fullgjorde sitt ärende snabbt. Sedan Wodnin undersökt geväret sade han:

“Nu, ers herrlighet, är jag inte rädd för att möta de karnaljerne. Vi ha tre skjutgevär med tillsammans fem skott och de ha inga. Gå du ut till din mor“, fortfor han, vänd till pojken, “här är inte plats för dig.“

Medan Ivan Konorowski stod och förvånade sig öfver att en värdshusvärd kunde vara så modig, fortforo Wodnins ovänner att hamra på dörren af alla krafter. De använde alla tillhyggen som de kunde få tag uti. Larmet i yttre rummet tilltog allt efter som det anträffade ölet aftog i kärlet och snart var det att förlikna vid tjutet från en skara afgrundsandar.

Dörren gaf allt mer och mer vika och slutligen insåg äfven mäster Wodnin, att den tid snart skulle komma, då den måste störta in. För att försvåra angreppet drog värden med Ivan Konorowskis tillhjälp en tung kista, tvenne bord och diverse andra möbler framför dörren. En lycka var det också, att det enda fönster, som rummet egde, låg åt gården.

“Men“, sade slutligen den unge polacken, “finnes här ingen bakväg att komma ut igenom?”

“Nej, ingen annan än den öfver gården. Och som ers excellens hörde, så försöka de bofvarne att gå äfven den vägen för att kunna anfälla oss från två håll. Det återstår oss således ingen annan utväg, än att försvara oss här, så framt vi ej vilja gifva oss i de skurkarnes våld.“

“Nej, aldrig lefvande“, svarade Ivan Konorowski med fast beslutsamhet.

“Nå då återstår oss intet annat val. Jag är också säker på att skurkarne ska' betänka sig mer än en gång när de få se oss fast beslutne att göra dem ett kraftigt motstånd.“

“Hur många ä' de?“ sporde Ivan Konorowski vidare.

“Tio eller tolf stycken.“

“Men, de ha nog erhållit förstärkning.“

“Kan väl hända“, menade mäster Wodnin, “men det betyder inte mycket. Ingen af dem är ändock riktigt beväpnad.“

Han hade knappt fått sista ordet öfver läpparne när det började att knaka och braka i dörren på ett olycksbådande sätt. Den föll slutligen inåt, men kistan och borden hindrade den från att falla mer än till hälften.

“Nu ställa vi oss på hvar sin sida om dörren“, sade mästern Wodnin lugnt.

Ett afgrundsligt tjut följde på dörrens fall. På ena sidan gjorde sig två af de mest upprymde i ordning att rusa in, men hejdades af mästern Wodnins bössmyning och ett dundrande:

“Inte ett steg längre! Den förste, som stiger öfver tröskeln, är dödens man!“

De rusige orostiftarne ryggade i första häpenheten tillbaka.

På motsatta sidan var det vapensmeden Alex, som försökte att intränga. Men der möttes han af dubbel-pistolens hotande mynningar och ett kraftigt:

“Tillbaka, annars skjuter jag! Jag har fyra kulor och detta goda svärd för er, uslingar, som anfälla fredliga människor, som intet ondt gjort.“

Med dessa ord slog han först kraftigt på värjan och pekade derefter på den andra pistolen i det med guld utsirade bältet.

Mer än åsynen af pistolerne och värjan fann sig dock vapensmeden slagen af Ivan Konorowskis rika adelsdrägt och det beslutsamma uttrycket i hans ansigte. De lägste folkklasserne i Polen voro ännu vane att anse adelsmännen som herrar, dem man icke ostraffadt kunde förfördela. Om de också för sig sjelfve svuro öfver de rike och rufvade på hämnd, vågade de likväl sällan öppet lägga sitt hat i dagen, ty ännu hade adeln nog makt att kufva de uppstudsige.

Åsynen af den unge och beslutsamme adelsmannen kom för den skull vapensmeden att i första häpenheten rygga tillbaka.

Men hans af ölruset omtöcknade hjerna tänkte icke länge på rangskilnaden mellan honom och hans motståndare.

“Der står förrädaren“, skrek han och svängde en lång knif öfver sitt hufvud. “Han tillhör säkerligen den adelshär, som nyligen förrådt kung och land! Ska vi lemna detta ostraffadt?“

“Nej, nej“, skreko alla och äfven de, som förut ho-

tat mäster Wodnin, förenade sig nu med vapensmeden.
 "Ned med förrädaren! Hugg honom i stycken!"

"Nej, häng honom på samma påle der spionen för inte så länge sedan blef hängd", skrek en annan. "Jag tycker bara hur grannt han ska' taga sig ut!"

"Ja, häng honom", skränade hela svärmen, "men genast innan han får tid att komma undan!"

Mäster Wodnin skulle gerna velat skynda bort till den unge oförskräckte adelsmannens hjälp, men han vågade det icke, ty om han lemnade den öppning han försvarade, skulle hela svärmen genast störta in derigenom och kasta sig öfver dem.

"Men", tänkte han, "jag kan ju träffa de skurkarne äfven härifrån. Detta ha de inte beräknat."

"Nå", skrek vapensmeden då hans medhållare dröjde att anfälla, "hvad ä' ni för ena fege stackare! Framåt! Död åt kättarne! Lefve Johan Kasimir och Polen!"

Ett ordentligt tjut följde derpå, men detta tystnade genast när angriparne hörde hur tre hanar spändes, en bakom och två framom.

"Ja, kom nu", utbrast Ivan Konorowski och drog upp äfven den andra dubbelpistolen, hvars båda hanar han spände med lika lugn. "Fyra afer ska' åtminstone dö för dessa och sedan få..."

Vapensmeden afbröt i detsamma hans ord sålunda:

"Hurra, nu har jag det. Följ med mig, gossar! Vi ska' steka dem i stället, ha, ha..."

Han fick ej tid att fullborda sitt hånskratt, ty i detsamma inrusade en person, skrikande med full hals:

"Svensken är här! Johan Kasimir har flytt sedan hans följe blifvit nedhugget eller skingradt. Hör ni ej skottvexlingen... hör ni ej...!"

Icke heller denne budbärare hann tala till punkt, ty det väldiga dånet af en i sporrsträck anryckande rytteritrupp förnams i detsamma. Dånet kom närmare och truppen stannade utanför värdshuset. I detsamma ropade en grof stämman:

"Det här ser ut att vara en krog! Här ska' vi väl få läska våra törstiga strupar!"

Innan vapensmeden och hans män hunno sansa sig

hade halfva ryttartruppen sutit af och inträngt i värds-
huset.

“Jo, här ser fint ut!” ropade en undersätsig sergeant
i det han såg sig omkring. “Här tycks ha varit strid.”

I detsamma trädde mäster Wodnin fram och sade,
i det han pekade på vapensmeden och dennes sällskap,
som ängsligt dragit sig tillbaka i en vrå bredvid den
mer än hälften förstörda disken:

“Det är de der skurkarne, som öfverfallit mig, fred-
lige man, och derefter en annan, som kom på besök hos
mig. De ha hotat oss till lifvet och hade ni ej kommit
så lägligt, skulle de snart gjort ände på oss. Se bara
huru de tilltygat min egendom.”

“Är du kanske värden på stället?” sporde sergean-
ten och betraktade värden från topp till tå med skarpa
och mönstrande blickar.

“Ja, stränge herre, det är jag. Wodnin är mitt
namn”, svarade värden under djupa bugningar. “Mitt
värdshus heter “Fläckiga hunden” och är vida beryktadt
för sina billiga och goda varor. Ännu ha de skurkarne
icke”, vid dessa ord gaf han vapensmeden och dennes med-
hållare en föraktlig blick, “hunnit att förstöra alla öl-
faten, så att om ni ä’ törstige, så vill jag gerna stå till
tjänst med hvad jag har! Marina... Karja”, ropade
han derefter med hög röst utåt köket, “kom genast in!”

“Nå, det låter höra sig”, utbrast sergeanten i det
hans bistra anlete ljusnade. Sedan han derefter befallt
en del af sitt folk att taga vara på vapensmeden och
hans anhang, sade han:

“Se ni, godt folk; vår konung är inte hitkommen
för att bringa elände öfver eder, utan i afsigt att införa
ordning och skick i det här landet. Jag har hört sägas,
att den der Johan Kasimir ska’ vara en stursk och gröt-
myndig herre, som ger fanken hur det står till i landet
bara han sjelf får roa sig och lefva kräseliga. Jojo, nog
finnes det mer än en sådan der storkaxe alltid, men vi
ska’ min lif och själ lära dem att veta hut!”

Och vid dessa ord slog den manhattige sergeanten
Lasse Pomp så väldigt på sitt stora slagsvärd, att det
gaf eko i båda rummen. Han fortfor derefter:

“Sköt ni bara era sysslor i frid och ro och ge tusan hvad er grötmyndige kung pratar, så ska' ni få se, att det ska' gå er väl både i tid och evighet. Men se der ha vi ölet! Nå, det ser skönt ut! Medan halfva styrkan läskar struparne, ska' andra hälften hålla god utkik, så att inte det fördömda sarmatynglet öfverraskar oss. Då få ni med kornett Dahlstjerna att göra, och ni vet att han inte lägger fingrarne emellan! Skål!”

“Men“, inföll en gammal korporal och gaf sin förman en mystisk blick, “vet sergeanten hvarför kornetten så tvärt stannade vid Olek, då han i skogsdungen fick syn på den der svartmuskige karlfiguren, som så behändigt kom undan oaktadt vi sköto etter honom?”

“Nej, inte mer än du, gamle Lans“, svarade Lasse Pomp nickande. “Han har varit så besynnerlig de här sista dagarne, allt sedan vår vägvisare genom ostrolenski-skogen och hans vackra dotter rymde från lägret. Kanske att han vädrat... ja, ja... det är detsamma... hm, hm! Skål!”

Och för andra gången såg den tappre Lasse Pomp botten i bägaren, samt räckte med en stum nickning åter fram den till påfyllning.

Under hela detta uppträde hade Ivan Konorowski stått på lur i det lilla rummet. Vid sergeantens sista ord spratt han till och en obehaglig känsla bemäktigade sig hans själ.

“Allt stämmer öfverens“, tänkte han för sig sjelf. “Jadwiga är i Olek. Men den der svenske kornetten, som var så besynnerlig till sinnes efter hennes afresa från svenska lägret, den måtte afgrunden taga med hull och hår. Jag måste oförtöfvadt till Olek, det kan ej hjälpas, skulle det också blifva min sista färd!”

Derefter smög han sakta ut på gården, lyfte varsam af bommen framför porten och lyckades att utan äfventyr komma tvärs öfver torget ned till den förut omnämnda smala gångstigen invid Bugflodens strand. Sedan han följt den ett godt stycke ända till dess han var förvissad om att svenskarne ej skulle bli honom varse, kastade han sig i en liten farkost och stod snart på andra stranden, endast ett par bösshell ifrån Olek.

8.

Sedan Axel Dahlstjerna hunnit sansa sig efter den bestörtning han erfor då han förnam att Niko Jagello och hans sköna dotter voro borta, begärde han genast företräde hos Karl Gustaf.

“Ni ser så orolig ut, kornett“, sade konungen och betraktade leende den unge mannen. “Skulle edert hjerta vara såradt af en Amors pil, kanske?”

Denna direkta fråga hade kornetten icke väntat sig. Han rodnade därför som en missgerningsman, tagen på bar gerning. Det granna tal han många gånger öfvertänkt, kröp nu i skrinet.

På Karl Gustafs andra fråga svarade han för den skull:

“Ja, ers majestät.“

“Hm, hm“, utbrast konungen synbarligen något flat öfver detta öppna medgifvande. Han sansade sig dock genast och sporde om igen:

“Och hvem är eder utvalda, om jag får vara så näsvis att fråga?”

“Det har nog öfverste Sparre redan sagt ers majestät“, svarade den unge mannen undvikande.

“Öfverste Sparre!“ utropade konungen med väl spelad förvåning, “hur skulle han kunna veta det?”

“Åh, jag vet att han för inte så länge sedan talat om det för det hos ers majestät församlade krigsrådet. Annars skulle ej min konung då ha yttrat sådana ord till mig som han gjorde.“

Det låg en icke så ringa förebråelse i dessa kornettens ord. Karl Gustaf gick ett par slag fram och tillbaka på golfvet. Han tycktes leta i sitt minne efter de ord han blifvit erinrad om. Slutligen klarnade hans ansigte och han stannade framför kornetten:

“Nu kommer jag ihåg det“, sade han och lade sin ena hand på kornettens axel. “Ni är kär i Jadwiga Jagello. Är det inte så?”

“Jo, ers majestät”, svarade Axel Dahlstjerna. “Det är fullkomlig sanning.”

“Men har ni tänkt på tvenne saker, först att hon är katolska och sedan att hon står så högt i börd öfver er? Hon är ju en furstedotter, beslägtad med det polska konungahuset, under det ni endast är simpel svensk adelsman. Har ni tänkt härpå?”

“Ja, ers majestät. Hvad det första hindret vidkommer, så reder det sig nog, ty kärleken öfvervinner allt brukar man säga. Hvad det andra beträffar, så är detta redan kullslaget.”

Karl Gustaf tog ett par steg tillbaka och betraktade kornetten med förvånade blickar.

“Det är då redan afgjordt er emellan”, utbrast han med liflig stämma.

“Ja, ers majestät.”

“Och hon går in på att blifva er maka?”

“Ja, med största nöje.”

“Nå, det var en annan sak! Fram nu med edert ärende, men fatta er kort, ty min tid är knapp.”

Axel Dahlstjerna bad derefter i bevekande ordalag om att få göra ett ströftåg ned mot Bugfloden, för att der söka efter de försvunne. När han slutat, sporde Karl Gustaf:

“Hur många man behöfver ni då?”

“Två hundra ungefär.”

I stället för svar gick Karl Gustaf fram till bordet, stödde sig deremot med armbågarne och betraktade en god stund traktens karta. Då han slutligen reste sig upp, sade han:

“Jag fick i går spörja att konung Johan Kasimir lär vara i trakten af staden Kamenczyk. Kom hit fram ska' ni få se hvar den ligger. Åt det hållet finnas ej några polska trupper utom dem konungen har med sig och deras antal uppgår knäppt till tvåhundra man. Tag därför trehundra med er och försök att öfverrumpla nämnde stad. Kanske att det lyckas att få sjelfva Polens konung i ert våld. Ni har duktiga kamrater vid er sida, så att det inte bör bli svårt att vinna målet. I morgon bryter jag dessutom upp med hela hären och

följer edra spår. Styr då i ordning godt nattqvarter åt mig i Kamenczyk. Farväl och lycka till!"

Glad öfver att hans ärende lyckats så bra skyndade Axel Dahlstjerna att ombesörja resan och inom en timme efter det han fått Karl Gustafs tillåtelse var han på väg söderut.

Från staden Sierock, belägen vid floden Narews inflöde i Bug, löper en bred och väl banad väg längs norra stranden af den sist nämnda floden. Vid staden Nur, belägen just på den plats, der Bugfloden gör en böjning åt sydost, löper nämnde landsväg tvärtom i nordost upp mot staden Bialystok.

Vid tiden för denna skildring var landsvägen hvarken så bred eller så väl banad. Det är senare tiders fordran på förbättrade kommunikationer, som haft denna förbättring till följd.

Norr om Olek delar landsvägen sig i en mindre väg, som löper ned till nämnda gård. Vid den tid, som här skildras, fanns der blott en smal gångstig, på hvilken knappt två hästar kunde gå i bredd. Stigen var omgifven dels af täta skogspartier, dels af vidsträckta ängar och åkerfält.

Ett par dagar efter kornett Dahlstjernas samtal med Karl Gustaf syntes den tre hundra man starka truppstyrka, som kornetten anförde, göra halt vid början af den lilla gångstigen. Intet äfventyr hade händt på den temligen långa vägen. Hästarne voro krya, men rytterne tyckte icke mycket om den fredliga resan. En liten dust skulle ha varit dem välkommen.

Under hela vägen hade knappt någon mensklig varelse varit synlig, troligtvis därför att innevånarne flytt till skogarne och de af dem bäst kända gömställena så snart truppen närmade sig något bebodt ställe. Kornetten kunde derfor icke få den upplysning om tillståndet i trakten han behöfde.

Misslynt öfver denna motgång gjorde han halt vid vägskälet och öfverlade med sine kamrater om hvad som nu borde göras. Icke heller visste någon vägen till Kamenczyk. Till råga på olyckan började också knek-

tarnes ransoner att betänkligt minskas. Möjligtvis skulle de kunna hålla ut en dag till, men omöjligt längre.

Då framsteg sergeanten Lasse Pomp, en af de djerfvaste i hela hären, och åtog sig att gå ut på ströftåg för att söka reda på någon vägvisare. Efter en stund återkom han med en gammal halt käring, som var nära nog halfdöd af förskräckelse. Ännu värre blef det när hon vid framkomsten till vägskälet fick syn på de många knektarne. Käringen trodde att hennes sista stund var kommen och började därför att himla sig, göra korstecknet och mycket mera smått och godt, som tillhör den prålände katolska religionen.

Men när hon till slut blef underkunnig om att det icke gällde hennes lif, och när Axel Dahlstjerna till på köpet började att vänligt tilltala henne, samt dessutom stack ett litet mynt i hennes hand, då blef hon genast meddelsam. Tungan började att löpa mera fritt och innan hon slutade hade hon så noga utpekadt vägen till Olek, att ryttarne ej skulle kunna misstaga sig, "emedan denna är den enda väg, som leder dit ned", slutade gumman och pekade på den lilla gångstigen.

Ryttarne suto genast upp igen och det bar af så fort sig göra lät. En lätt rök, som uppsteg öfver topparne på den ungskog, som efter en halftimmes ridt låg framför truppen, lät den ana, att målet snart skulle uppnås.

När truppen tillryggalagt ungefär halfva småskogen utbrast plötsligt Lasse Pomp, som red tätt bakom Axel Dahlstjerna, i det han pekade till venster inåt skogen:

"Hvad är det för en gynnare, som kilar undan der borta, männ'tro?"

Kornetten riktade sina blickar åt det håll sergeanten utpekade.

Mellan de än glest än tätt stående träden syntes en reslig mansperson kila undan allt hvad han förmådde. Vid den första blick som kornetten kastade på flyktingen igenkände han honom genast. Han var nära att uppgifva ett rop både af öfverraskning och glädje, men kunde dock lyckligtvis lägga band på sina känslor.

Ett par ryttare, som på eget bevåg gjorde miner

af att förfölja flyktingen, kallades genast tillbaka. Deremot kunde kornetten ej hindra att ett par skott lossades efter den reslige mannen.

Sedan han därför på ett skarpt sätt tillrättaviserade felande ryttarne, sade han till sin närmaste man:

“Kornett Storm, tag ni befälet öfver truppen och fortsätt marschen, jag kommer snart efter.”

Derefter lemnade han sin häst, befallde fem af de starkaste ryttarne att till fots följa sig och begaf sig derefter in i skogen i flyktingens spår.

9.

Jadwiga hade haft en sömnlös natt. Elaka drömmar plågade henne beständigt och hon kastade sig som en mask på sitt läger.

Flere gånger steg hon upp och öppnade fönstret. Hon ville försöka om ej den svala nattvinden skulle kunna förjaga de gyckelbilder, som föresväfvade henne, eller bringa i ordning igen de orediga tankar, som ständigt marterade henne.

Då hon såg bort mot den mörka skogen, som likt ett mörkt spöke så dystert reste sig der borta, intogs hennes själ af en viss fasa. Hon tyckte i ett par ögonblick, att den mörka trädjätten utsträckte sina mossiga armar liksom för att gripa tag i henne och draga henne intill sin kalla löfviga barm.

Ett lätt anskri undslapp hennes läppar och hon drog sig för några ögonblick längre in i rummet. Men en obestämd känsla dref henne åter fram till fönstret.

Medan hon nu stod och blickade ned i den lilla trädgårdstäppan afbröt den svala nattvinden en gren. Dess fall mot jorden hördes så väl och det knastrande ljudet inverkade så mycket på den skuggrädda flickan, att hon vacklade baklänges och förlorade medvetandet.

Hur länge hon legat bredvid bädden visste hon ej,

men då hon vaknade skakades hennes kropp som af en frossa.

Med möda reste hon sig upp. Hufvudet värkte och pulsarne dunkade i tinningarne som om de hotat att spränga det fina skinnet.

Med vacklande steg gick den unga flickan fram till fönstret och stängde det. Derefter intog hon åter bädden, drog täcket öfver hufvudet och lagade sig till att sofva.

Men återigen visade sig fantastiska gyckelbilder för hennes själs öga.

“O, heliga Guds moder“, suckade hon och knäppte händerne fromt öfver bröstet, “hvarför är du så vred på mig, att du ej unnar mig sömnen. Hvad illa har jag gjort? Är det ett brott att älska; är det ett brott att vara lycklig? Om det så är låt mig då få komma till dig... jag... jag... Axel... hvarför kommer... du ej och... hemtar... mig? Axel!”

Den spänning, i hvilken Jadwigas själ ända sedan flykten från svenska lägret vid Leman befunnit sig, hade nu ändteligen beredt rum för sömnen. Den smög sig öfver hennes ögonlock medan hon bad och det sista ord hon uttalade medan hon ännu var vaken, var den älskades.

Solen hade redan stått länge uppe på himmelen då Jadwiga vaknade. Så snart hon slog upp ögonen varseblef hon Katja, som betraktade henne med ett ömt uttryck.

“Är ni sjuk eller ledsen“, sporde Stanislas Rypnins vackra dotter med deltagande.

“Hvarför frågar du så, mitt barn“, inföll Jadwiga och reste sig upp.

“Jo, därför att ni... ni... ni...”

Katja fullbordade icke sin mening utan tummade i stället förläget på den snöhvita hufvuddukens snibbar.

Jadwiga började känna sig en smula orolig. Hvad kunde hon ha yppat i sömnen? Sin själs aldra ljufvaste hemlighet? Snart tog hon dock mod till sig och sade:

“Var inte rädd, mitt barn, utan tala om för mig hvad jag sagt i sömnen. Det är ett arf efter min mor.

Hon talade nästan alltid i sömnen, men det skall man ej rätta sig på“, slutade Jadwiga och log så godt.

“Far säger alltid att det man mest tänker på om dagarne, det drömmar och talar man om under nattens lopp“, inföll Katja.

“Såå“, menade Jadwiga och tvang med ansträngning den förlägenhetens rodnad, som ville springa upp på hennes kinder, tillbaka. “Men tala nu om hvad jag pratat för slag.“

“Vågar jag det?“

“Ja, mitt goda barn. Tala du!“

“Jo, först talade ni om att er far var utsatt för förföljelse och sedan så...“

“Det är omöjligt“, afbröt Jadwiga med ångest, “det kunde jag inte ha sagt.“

“Jo, så tydligt och klart, som jag nu säger det. Ni sade just de här orden: Hu, rädda honom från konungen, annars... men, heliga jungfru, hvad kommer åt er? Hvarför bleknar och darrar ni?“

“Ingenting! Det var bara en svindel“, inföll Jadwiga och för med båda händerne öfver den fuktiga pannan; “jag plägar få sådant när jag haft en orolig sömn. Läkarne säga att jag har för mycket blod och när det kommer i svallning, stiger det upp i hufvudet och förorsakar svindel. Men nu är det öfver. Fortsätt du!“

Dessa sista ord uttalade Jadwiga alldeles emot sin vilja. Hon skulle helst önskat att Katja aflägsnat sig, men hon kunde icke gifva henne någon vink derom utan att väcka misstankar.

“Men, om ni behöfver hvila, så ska' jag genast gå“, svarade Ladislas Rypnins vackra dotter utan tvekan och utan att förråda några misstankar.

“Nej, nej, blif qvar“, envisades Jadwiga. “Jag är nyfiken att höra hvad jag sedan drömde.“

“Jo, så nämnde ni ett namn, men det var så konstigt, att jag alls inte kan uttala det. Så mycket hörde jag dock, att inte var det ett polskt namn.“

“Jag kan inte påminna mig att jag drömt något“, svarade Jadwiga med en så otvungen stämning hon kunde

antaga. "Det är besynnerligt, ty jag brukar sällan glömma mina drömmar."

Sedan Katja sysslade en stund i det lilla rummet aflägsnade hon sig.

Knappt hade hon kommit utom dörren förrän Jadwiga skyndsamt klädde sig. Hennes oro hade alltmera tilltagit. Hon måste så fort som möjligt tala med fadren för att delgifva honom sina bekymmer.

När Katja kom ner i undre förstugan mötte hon Stanislas Rypnin.

"Min far", sade hon, "jag har besynnerliga saker att förtälja."

"Hvad kan det vara, mitt barn. Kom så gå vi in. Du ser upprörd ut."

Sedan Katja berättat om sitt besök hos Jadwiga och om den rörelse den unga flickan erfarit, sade hon:

"Jag ser nog att det ej måtte stå rätt till med dem. Jag har aldrig riktigt kunnat med den mörke herrn, men jag tycker att det är synd om hans dotter."

När Stanislas Rypnin blef ensam gick han ett par steg häftigt öfver golfvet. Han var synbarligen ett rof för de mest stridiga tankar.

"Det kan inte vara någon annan än han", tänkte Rypnin. "Det slår precis in som Mellow sade i förgår. "Skulle inte vara så galet att kunna förtjena tusen dukater."

Och vid tanken härpå gnuggade Stanislas Rypnin händerne. Han gick ännu några slag öfver golfvet, stannade derefter, sänkte hufvudet ned mot bröstet och mumlade för sig sjelf:

"Men, hur ska' jag bära mig åt för att få klarhet i denna sak? Sjelf lär han väl inte godvilligt tillstå att han är den, för hvilkens gripande Johan Kasimir utfäst en belöning af ett tusen dukater. Men det måste vara han. Hvarför skulle han annars dölja sig så här! Ja ja, det måste ligga någonting härunder. Men, hur ska' jag få veta sanningen", fortfor han, "jo, tyst, nu har jag det", och vid dessa ord började han att muntert knäppa med fingrarna. "Nu har jag det, Katja

ska' bistå mig! Ah, hon är slipad som få, och hon måste lyckas."

Under det Axel Dahlstjerna ifrigt förtöljde den reslige mannen såg han honom mer än en gång skymta fram mellan träden. Men plötsligt försvann han alldeles

Hvart skulle nu kornetten med sine män taga vägen, obekant som han var med trakten? I de första ögonblicken förbannade han till och med den oförsigtighet, som narrat honom in i detta äfventyr. Hur skulle han kunna reda sig ur detsamma?

En kort rådplägning hölls. Vid dess slut utbrast kornetten:

"Ja, hända hvad som hända vill så gå vi framåt på vinst eller förlust. Några utsigter till räddning torde nog gifvas oss om ej förr, så kanske i sista stunden. Ni ha väl inte tappat modet, pojkar?" fortfor han, vänd till sine följeslagare.

"Nej bevars, kornett", svarade desse alla med en mun, och den äldste af dem fortfor:

"Så länge vi ha kornetten med oss, ä' vi inte motfällde, eller hur, kamrater?"

"Nej, nej, vi följa hvart det än bär", ropade alla bussarne samtidigt.

Våra skogsströfvare gingo därför på vinst och förlust. På de ställen, der skogen var gles, gick det undan med fart, men på de ställen, der den var tätare måste gången saktas betydligt. Våldiga snår stängde här och der vägen, och mången gång måste värjorne anlitas för att rödja plats.

Efter vid pass en half timmes vandring kommo ryttarne till en smal gångstig.

"Men", utbrast den äldste ryttaren och tvärstannade, "det här är ju samma gångstig, som vi nyligen hafva passerat till häst."

"Det är omöjligt", inföll en annan, "hur skulle du, Matts, kunna känna igen den, när det är första gången som du är här."

"Åh", svarade en tredje, "gamle Matts vet allt

hvad han säger, han. Uppfödd i smålandsskogarne har han nog lärt sig att känna igen den trakt han en gång sett. Jag tror att Matts har rätt.“

“Ja, visst tusan har jag rätt“, svarade den gamle ryttaren, “se, der är till och med det träd, mot hvilket kornett Dahlstjernas häst kastade sig när han skyggade till. Har jag inte rätt, hvasa! Sitter inte här ännu kvar ett par tagelstrå af hästens svans? Hvasa’?”

Och till allas förvåning gick gamle Matts fram till ett invid gångstigen befintligt träd, och ryckte till sig ett par svarta tagelstrå, som fastnat i stammens bark.

“Se här“, ropade han triumferande och höll bytet högt öfver sitt hufvud, “hvad säger ni om detta?”

“Du har ett förunderligt minne, gamle Matts“, utbrast kornetten, “jag kommer nu sjelf ihåg att hästen skyggade för mig. Nå, nå, detta hände ej långt ifrån den plats der vi sågo röken uppstiga och jag“

“Der är ju röken igen“, afbröt gamle Matts, “se, der borta! Det kan inte vara annat än samma rök.“

“Ja, det är densamma“, inföll kornetten, “framåt då. Snart ha vi nog upphunnit de våra.“

Medan Axel Dahlstjerna och hans följeslagare skynda fram mot Olek, vilja vi uppsöka Niko Jagello, ty läsaren har troligtvis redan gissat sig till att det var honom, som kornetten anställt jagt på.

Så fort Jadwiga blifvit klädd hade hon skyndat in till fadern. Hon fann honom redan i begrepp att taga sin öfliga morgonpromenad.

“Gå ej ännu, fader“, sade den unga flickan ängsligt, “jag vill tala med dig om en viktig sak.“

“Du är ängslig, mitt barn“, sade furst Niko under det hans blickar glimmade af en besynnerlig eld, medan han smekte dottrens mörka lockar, “hvad har inträffat?”

“Något, som gjort mig mera orolig än du någonsin kan ana.“

“Tala då, mitt barn, och dölj ingenting för mig“, sade fursten enträget.

“Nej, jag vill ej heller dölja någonting för dig. Jag är hitkommen för att säga dig orsaken till min oro. En fara hotar oss!“

“En fara!” utbrast furst Niko Jagello och tog ett steg tillbaka.

“Ja, fader, en stor och öfverhängande fara“, inföll Jadwiga och såg ångestfullt på fursten.

Den unga flickan omtalade derefter sitt möte med Katja strax förut. Hon slutade med dessa ord:

“Troligt är att hon anar någonting.“

“Tror du det“, hväste Niko Jagello mellan de sammanbitne tänderne, “tror du det?“

“Jag är säker derpå, fader.“

Furst Niko gick en stund häftigt fram och tillbaka i det lilla rummet. Hans ansigte blef efter hand mer och mer hårdt och frånstötande. Slutligen blef det kallt som marmorn och det kunde tydligt läsas deri, att han fattat ett oryggligt beslut.

Slutligen stannade han framför Jadwiga, betraktade henne en stund med forskande blickar och sporde:

“Skulle du följa mig om jag ännu en gång nödgas fly långt, långt bort härifrån?“

“Ja, efter som du är min fader“, svarade Jadwiga under det en tung suck höjde hennes bröst.

Furst Niko Jagello vände sig bort vid dessa ord från den unga flickans läppar och tänkte för sig sjelf:

“Jag måste väl snart yppa allt för henne, så att jag längre slipper plågas af denna ovisshet.“ Högt sade han:

“Gå du till ditt handarbete såsom du är van och låtsa om ingenting. Var munter och glad såsom tillförne. Jag skall nog styra allt till det bästa.“

Med dessa ord sköt han Jadwiga mildt utom dörren, nickade vänligt åt henne och skyndade ned för trappan. På gården träffade han Stanislas Rypnin.

“Hör hit!“ ropade han och vinkade Stanislas till sig. Och när denne ändteligen kom fram, sade fursten, i det han drog upp en börs och lade den i bondens hand:

“Se här betalning för de dagar vi bott hos eder och för den omvårdnad, som din dotter visat mitt barn.“

Med dessa ord ville Niko Jagello aflägsna sig, men Stanislas Rypnin höll honom tillbaka.

“Hvad vill detta säga, nådige herre“, utbrast bonden

och vägde obeslutsamt den tunga börsen i handen, "äm-
nar ni då resa er väg?"

"Nej, det gör jag icke", svarade furst Niko, "jag
och min dotter trifvas bra här och komma att bo kvar
så länge det förunnas oss. Men jag tänkte att du kunde
behöfva penningar och då ville jag gerna lemna dig i
förskott en ringa del af hvad du har att fordra af mig."

Med dessa ord vinkade han med ena handen till
afsked och gick långsamt ut genom porten under det
han tänkte:

"Nu har jag då smort den vagnen så att åtminstone
inte den gnisslar."

Katja hade från ena fönstret sett huru fursten lade
börsen i faderns hand. När den förstnämnde väl för-
svunnit i småskogen ilade hon skyndsamt ut. Hon fick
dock ej ens tid att börja på sin fråga då Stanislas
Rypnin gaf henne börsen med dessa ord:

"Se der, tag och göm den väl. Det är, såsom han
sade, ett ringa förskott på den betalning som han vill
gifva oss *när han flyttar*."

Bonden lade en särdeles stark tonvigt på de sista
orden på samma gång som ett ironiskt leende krusade
hans läppar.

"Har du räknat hur mycket som finnes i den?"
sporde Katja och vägde börsen i sin hand.

"Ja, der är så mycket, att vi derfor kunna köpa
två eller tre gårdar så stora som Olek, och ska' det
der vara en ringa betalning, så blir jag nog då han
flyttar, så rik, att jag kan bygga upp ett riktigt palats
i staden."

"O, far, det skulle vara någonting, det", utbrast
Katja förtjust öfver den framtid, som väntade dem.

Stanislas Rypnin svarade ingenting. I stället tänkte
han för sig sjelf:

"Det är klart att han vill muta mig. Men jag
är dig alltför slug. Redan i afton eller i natt går jag
till Kamenczyk, det är säkert, det."

10.

Länge irrade furst Niko Jagello omkring i skogen. Slutligen kände han sig trött och satte sig på en omkullfallen trädstam.

Han var ett rof för de mest motstridiga tankar och känslor. Han såg också tydligt, att farorne mer och mer hopade sig öfver hans hufvud.

“Finnes det manne en allsmäktig försyn, som styrer våra öden till det bästa, såsom prester och munkar säga“, mumlade han för sig sjelf. “Om en sådan finnes skulle den nog för länge sedan ha sett de qval, som i så många, utsägligt långa år marterat mig. Hvarför har jag som en biltog flykting irrat land och riken omkring utan att kunna finna den ro och frid, som mitt hjerta så ifrigt längtar efter? Hvarför, om inte för de gräsliga hjerteqvalens skull!“

Han suckade djupt, lade båda händerne på hjertat och tryckte till som om han med ens skulle vilja hämma dess slag. Efter ett djupt begrundande fortför han och hans röst blef mera skärande:

“Och det är dig, Polens konung, som jag har att tacka för detta hjertesår, som ej kan läkas förr, än i grafven. Men“, fortför han vildt och störtade upp, “jag skall hämnas fullständigt. Början är blott gjord. Tillintetgjord, utan krona och land skall du irra omkring som en biltog flykting liksom jag. Du har förut haft makten och den har du begagnat emot mig på ett skamligt sätt. Men hämnens dag torde nog slå äfven för dig, eländige!“

Efter dessa ord, som uppretade honom till den grad, att han stampade i marken, slet af qvistar och grenar, och i allt betedde sig som en, som förlorat förståndet, började furst Niko Jagello att åter tördjupa sig i skogen.

Slutligen visste han ej mera hvar han befann sig. Solen stod midt på himmelen och den gnagande hungern infann sig.

Förgäfves ropade fursten. Intet svar nådde hans öra. Han försökte att draga sig till minnes åt hvilket håll Olek var beläget, men fåtängt.

En massa foglar och fyrfota djur, uppskrämda af hans närvaro, skymtade honom förbi.

“Om jag ändock varit så klok, att jag medtagit min bössa“, tänkte han. “Jägarlifvet är för mig intet nytt, men utan skjutvapen hvad vill jag då uträtta? Men den här korta värjan är jag ej betjenad med!”

Åter började han på vinst och förlust sin vandring. Mer än en gång stupade han öfver trädstammar täckte med löf, så att de alls icke sågo försåtliga ut.

Till slut sjönk han utmattad ned på en mossig sten och dolde ansigtet i händerne.

“Ödet pröfvar mig hårdare än jag är värd“, mumlade han för sig sjelf. “Har icke den förfördelade rättighet att taga sig rätt, eller skall då uslingen i guld och sammet ostraffadt kunna trampa äfven de heligaste känslor under fötterna! O, jag blir vansinnig“, skrek han och rusade upp under det han tryckte båda händerne för pannan. “Jag känner att jag skulle kunna begå hvilken nedrighet som helst, bara jag dermed kunde få hämnd på den, som röfvat mitt lifs lycka. O, jag känner men“, fortfor han lugnare, “hvad tjenar det till att jag utgjuter min smärta för skogens träd, fyrfota djur och foglar, de kunna ändock icke hjälpa mig. Om jag ändock kunde finna floden!”

Han började att mera springa än gå. Flere gånger snafvade han, men reste sig alltid upp och fortsatte i trots af sin trötthet det snabba loppet.

Plötsligt stannade han och lyssnade med hårdt spända örhinnor. Han tyckte sig höra ett brus såsom af en större vattenmassa. Ja, så var det äfven.

Darrande som en skolpojke för lärarens rotting smög han sig framåt. Plötsligt glesnade skogen. Furst Niko tog ett par språng framåt och uppgaf derefter ett glädjehrop, fullt ut lika fröjdefullt som det rop Xenophons soldater upphäfde vid åsynen af Svarta hafvet. Men när desse ropade: “hafvet, hafvet!” ropade i stället furst Niko Jagello:

“Floden, floden!”

Lyckan hade också varit med honom så att han kommit ned till Bugfloden.

“Men åt hvilket håll skall jag nu gå“, tänkte han och gick så långt ned till stranden han kunde för att se om han skulle kunna upptäcka något bekant ställe.

Men intet sådant var synligt. Förtviflan började redan få makt med honom då han plötsligt fick höra ett bråkande icke långt ifrån den plats, der han befann sig.

“Aha“, utbrast han, “finnas här får, så måste det också finnas menniskor, som rå om dem.“

Han började derefter att gå åt det håll, der han hörde bråkandet. Efter en kort vandring påträffade han en helt liten fårscock, och till sin ousägliga glädje såg han på blott ett stenkasts afstånd en liten rödmålad stuga, ur hvars skorsten röken muntert hvirflade upp öfver trädtopparne.

Han skyndade hastigt framåt, men hejdades plötsligt af en stor vacker bagge, som hotande stängde vägen för honom.

“Se så, är det ännu inte slut på äfventyren“, mumlade fursten för sig sjelf och hann knappt söka skydd bakom ett af de största träden, förrän baggen, som antagligen trodde att det var en tjuf, som ville rövva bort hans sköna, kom rusande emot honom med hiskelig fart.

Trädet egde dock nog motståndskraft och den arg-sinte “Pelle“ kastades ett godt stycke tillbaka. Detta motstånd tycktes dock icke göra något synnerligt stort intryck på hans hårda panna. Han ruskade blott några ögonblick på hufvudet och gjorde sig derefter färdig till ett nytt anfall.

Furst Niko drog sin värja och tänkte att vid nästa anfall genomborra sin envise motståndare, men då han just i detsamma varseblef en halfvuxen pojke i stugans dörr, ropade han af alla krafter.

Pojken syntes förbluffad och koxade länge och väl åt alla håll och kanter. “Pelles“ hotande ställning sade honom dock hvad som var på tärde, och då han

nu äfven upptäckte den bakom trädet gömde främlingen, klingade ett hjertligt skratt från hans läppar.

Han sprang också genast in men återkom snart med en stor och groflemmad karl för hvilken han utpekade främlingens tillstånd under det han yttrade några ord, som denne icke kunde höra.

Följden här af blef likväl den att karlen närmade sig baggen och föste undan honom med en käpp, som han upptagit under vägen.

“Ja, det är en duktig bagge ska' jag säga er, nådige herre“, utbrast den fattige vedhuggaren. “Utom stugan der är den der fårskocken hela min egendom. Jaja, pojken inbegripen förstås. Och ändock lefver jag kanske lyckligare än mången rik herreman.“

“Jo, jo, nog är du lyckligare än jag“, tänkte fursten och betraktade icke utan intresse den fattige mannens redliga och godmodiga ansigte. Högt sade han:

“Jag är en af konungens män och har gått vilse här i skogen. Dessutom är jag nära uppgifven af hunger och törst. Har du en beta bröd och en dryck vatten att gifva mig, så vill jag rikligt belöna dig?“

“Jo, nog har jag det. Men skulle jag taga betalning för så litet af en främling, som råkat vilse, då skulle jag aldrig mera kunna hoppas på nåd af den heliga madonnan. Nej, herre, tänk ej vidare på den saken. Om ni vill stiga in under mitt låga tak, så hoppas jag kunna bjuda eder på så mycket, att ni dermed kan stilla både er hunger och er törst.“

Under den enkla måltiden, som smakade furst Niko Jagello lika väl som om han inmundigat den läckraste anrättning, sporde vedhuggaren:

“Är det sannt att svensken kommit till våra bygger igen för att härja och bränna?“

“Ja, min vän“, svarade fursten och suckade, “det är beklagligtvis sannt.“

Sedan vedhuggaren sutit tyst en stund liksom tvehågsen hvad han skulle säga, fortfor han:

“Är det också sannt, hvad man säger, att en polsk adelsman visat fienden vägen genom den svåra ostrolenkiskogen?“

Det var nära att furst Jagello hade tappat den brödbit, som han var i färd med att föra till sina läppar. En lycka för honom var att hans frågvisse värd just i detsamma sprang upp för att bestyra om något i en annan vrå af stugan. Han fick därför tid att sansa sig så mycket att han fullkomligt lugnt kunde svara vedhuggaren när denne kom tillbaka:

“Derom har jag icke hört det ringaste. Hvarifrån har du fått den der historien?”

“Jo, i går afton hitkommo tre karlar, som talade om att konungen, hvilkens lif Gud förlänge och göre lyckligt, utlofvat tusen dukater åt den, som kunde gripa förrädaren.”

“Hörde du hvad förrädaren hette?” sporde Niko Jagello och hade svårt att för tygla den harm, som glödde inom honom.

“Nej, det har jag då rent af förgätit. Anamma och regera att man ska' vara så glömsk af sig! Far min var likadan, så att det måste vara ett arf i släkten och pojken min blir nog sådan, han också! Annars kanske att ni, som är en hög herre, nog känt igen förrädaren, ty höge herrar känna ju alltid hvarandra.”

“Ja, det var dumt att du glömt det”, svarade Niko Jagello likgiltigt, nästan hånande, “annars kanske att jag kunnat förtjena mig de der tusen dukaterne, som ju alltid är en stor rikedom i dessa hårda tider.”

Vedhuggaren suckade djupt, förmodligen af grämselse öfver både att han glömt förrädarens namn, och att han icke skulle kunna bli den lycklige öfverlemnaren.

Efter hvad Niko Jagello nu hört vågade han icke qvarblifva längre i stugan, ty det antagligaste var att de tre karlarne ännu voro qvar i skogen.

Han lade därför ett guldmynt på den fattige vedhuggarens bord sedan han först gjort sig underrättad om åt hvilket håll Olek var beläget, och skyndade bort utan att lyssna till den fattige mannens vägran att motaga guldmyntet.

Furst Niko Jagello förföljdes ett ganska långt stycke af vedhuggarens “Pelle”, men kom slutligen undan längs floden.

Ungefär en timme derefter kommo de tre karlarne åter till vedhuggarens stuga. När den fattige mannen då berättade om det besök han haft och på begäran beskref den okändes utseende skrek en af karlarne och hötte åt honom:

“Ack, du gamla åsna, det var just förrädaren, det! Nu ha de tusen dukaterne sluntit dig ur händerne!”

Vedhuggaren bara gapade. Till slut fann han dock hvilket får han varit som ej haft ögonen öppna. Sedan han larmat en stund utbrast han:

“Nog har jag burit mig åt som en åsna, men vänta bara tills jag nästa gång träffar honom, då”

“Nästa gång. Då vore han en ännu större åsna än du, om han en gång till lupe i dina händer“, ropade de tre karlarne förtretade och skyndade i Niko Jagellos fotspår.

Furst Niko Jagello fortsatte emellertid sin gång längs Bugflodens norra strand. Tusende stridiga känslor och tankar gjorde att han blef ända till ytterlighet nervretlig och hade någon fiende i dessa ögonblick kommit emot honom, skulle han icke dragit i betänkande att pröfva en dust med honom.

Den fattige vedhuggaren hade sagt att afståndet till Olek icke var längre än en mil. Men för Niko Jagello tycktes det vara minst tre eller fyra mil.

Den besvärliga marschen hade också gjort att han, förr än han sjelf trodde, blef trött. Skulle han icke hvila? Han hade ej mycken håg dertill.

Men hvarför glesnade skogen derborta? Var han kanske redan vid målet? Utan att nu känna någon trötthet skyndade han framåt.

Större än hans öfverraskning nu blef hade den aldrig varit. Stod han icke vid den lilla gångstigen, som förde till Olek? Jo visst! Han kände väl igen den.

“Nå, ändteligen“, utbrast han och drog en djup suck af lättnad. “Ändteligen är jag hemma!”

Han hade nätt och jemt hunnit sätta fötterna på

gångstigen då hästtramp från norr kommo honom att draga sig tillbaka.

Han hade också knappt hunnit gömma sig i småbuskarne då kornett Dahlstjernas ryttartrupp sprängde fram.

“Svenskar“, utbrast furst Niko öfverraskad. “Redan så långt komne! Vid afgrundens alla makter är inte den der kornetten också med! Och så nära Jadwiga! Nu tror jag då att sjelfvaste afgrunden sammansvurit sig emot mig! Hur ska’ jag nu kunna hindra honom från att få se henne! Men hur ska’ jag sjelf komma undan? De äro snart inpå mig!”

Faran gifver mod, säges det och så gick det äfven med furst Niko Jagello. Så fort han kunde sprang han nedhukad inåt skogen, men blef ändock, såsom vi veta, upptäckt af ryttarne, samt igenkänd af Axel Dahlstjerna.

De två kulor, som skickades efter honom, voro nära att antingen för alltid afskära hans lifstråd, eller också gifva honom en minnesbeta för en längre tid. Den ena for nemligen så tätt förbi hans venstra öra, att han många minuter derefter hörde det obehagliga hvisslande lätet. Den andra genomborrade nedre delen af hans kapp.

“De skjuta ej dåligt“, mumlade furst Niko för sig sjelf under det han ansträngde alla sina krafter för att hinna undan. “Minsann tror jag inte att de ämna förfölja mig“, pustade han då han kastade en hastig blick åt sidan. “Nåja, gå på med det så länge! Jag känner trakten bättre än ni, och skall således ej ha svårt för att grundligt lura er. Men hvad skall jag förebära då jag kommer och berättar Stanislas Rypnin att jag måste resa ögonblickligen? Angelägna omsorger förstås! Jag kan ju förebära att svenskarne brännt mitt fädernegods, och att min närvaro fordras der. Ja, det blir bra! Så skall jag göra!”

Med sin lokalkännedom lyckades det snart Niko Jagello att undkomma sine förföljare. Då han inträdde på Oleks gård skyndade Stanislas Rypnin emot honom.

“Hvar i den heliga jungfruns namn har ni varit“, skrek bonden och slog händerne tillsammans. “Ni kan

ej tro hvad er dotter är ängslig! Det har knappt lyckats Katja att lugna henne. Hon är alldeles öfvergifven.“

“Åh“, sade furst Niko och tvingade sig att småskratta, “jag har bara gått vilse här i skogen och haft ganska många äfventyr. Men, hvad var det för ryttare, som nyss tågade här förbi? Jag var på så långt afstånd, att jag icke kunde se om det var landsmän eller svenskar.“

“Det sist nämnda, herre“, svarade Stanislas Rypnin och korsade sig under det han frammumlade en hel mängd latinska böner, dem han lärt sig af en munk i Kamencyks kloster.

“Och hvart ha de nu tagit vägen?“ sporde furst Niko och gjorde en förtviflad ansträngning att dölja den oro, som besjälade honom.

Stanislas Rypnin svarade:

“Jag trodde att de skulle anfälla gården, men troligtvis ha de fått sigte på staden och den är nog ett bättre byte än denna fattiga gård. De tågade därför här förbi, lofvad vare madonnan, och drogo längre åt öster. Antagligen ämna de öfvergå floden på det grunda stället der borta.“

Under det Stanislas Rypnin förtäljde detta, visade Katja sig i förstugudörren. Så snart hon varseblef furst Niko gaf hon till ett lätt utrop och rusade uppför trappan till Jadwigas rum.

“Se så, var icke ledsen längre“, ropade hon. “Eder fader står nere på gården och pratar med min far!“

“Talar du sanning?“ sporde Jadwiga och sprang upp från den liggande ställning hon intagit på den lilla soffan.

“Ja, kom och se sjelf“, menade Katja. “Jag har fått lära mig att aldrig narras.“

Jadwiga var ej sen att följa Katjas uppmaning. Då hon fick syn på furst Niko, undslapp ett glädjerop hennes läppar. Hon ilade fram och slöt fadern i sin famn under utropet:

“Hvar har du varit, fader?“

“På äfventyr, mitt barn“, svarade furst Niko med ett tvunget leende.

“På äfventyr! Då är du väl sårad!”

“Nej, icke det ringaste. Jag har bara gått vilse i skogen och ätit mig mätt i en fattig vedhuggares koja, och jag försäkrar dig att mättare har jag aldrig kunnat bli äfven om jag ätit vid kungens bord.”

“Nå, den heliga jungfrun vare lofvad därför“, suckade Jadwiga, “du kan ej tro hur orolig jag varit för din skull.”

Ett litet stycke ifrån Olek fick Axel Dahlstjerna plötsligt se huru furst Niko Jagello sprang öfver gångstigen och in på gården. Ingen af kornettens följeslagare hade varseblifvit honom, ej heller hade fursten sett några af sine förföljare.

Sedan kornetten derpå befallt sine män att stanna på afstånd smög han sig sakta och varligt fram till den häck, som omgaf gården på alla sidor.

Genom att skilja häckens grenar åt såg han då Niko Jagellos och Stanislas Rypnins möte. Afståndet var dock för långt, att han skulle kunna höra deras samtal.

“Han bor således här“, mumlade kornetten för sig sjelf. “En sällsamt lycklig omständighet att jag kom att taga denna väg. O, om jag visste om Jadwiga också vore här! Stackars flicka, hur utsatt för klander och misshag kommer hon ej att bli, om det blir upptäckt, att hon är en rebells dotter! Gud gifve att jag då kunde vara i hennes närhet för att skydda henne! Men, Karl Gustaf är ju på min sida, och så länge han står här såsom segrare skall intet ondt hända henne.”

Kornetten hann knappt sluta sin monolog då hans uppmärksamhet fästades vid den rörelse, som de på gården samtalande personerne samtidigt gjorde i det att de vände sig mot boningshuset.

Detta skymdes också af en flygelbyggnad, så att kornetten icke kunde se hvad det var, som orsakade afbrottet i samtalet.

Han skulle dock inom några sekunder få upplösning på denna för honom obegripliga gåta.

“Min Gud, der är hon ju“, mumlade kornetten för sig sjelf då Jadwiga kom framspringande och helsade

på sätt, som ofvan nämndt är. "Hon ser ännu frisk ut och...."

Han fullbordade icke meningen utan ilade tillbaka till sine följeslagare, som begagnat den korta rasten till att kasta sig ned på gräset för att njuta några minuters hvila.

"Hör ni, pojkar", sade han ifrigt, "ni ä' ju villige att tjena mig efter bästa förmåga."

"Ja", ropade alla och störtade upp. "Befall bara vi ska' gå i döden om det gäller."

Gamle Matts tillade också på sitt rättframma, oförblommerade språk:

"Kornetten är den bästa förman en soldat kan få. Aldrig ryter han, aldrig svär han, om inte någon gång öfver den fördömde sarmaten, som inte vill hålla stånd medan vi få lappa hans ryggtäflor. Derfor kan också kornetten befalla oss att gå hvart han behagar, och ingen af oss ska' neka dertill eller svika vårt löfte."

"Det vet jag nog, kamrater", svarade Axel Dahlstjerna, "och därför har jag fullt förtroende till eder. Men nu ska' vi inte gå härifrån utan hålla vakt om den der gården. Förstår ni?"

"Ja vars", svarade ryttarne och sågo ut som om de icke förstodo någonting alls."

Då kornetten varseblef deras tvekande miner fortfor han:

"Ni känner ju alla till den der polacken, som visade oss vägen genom ostrolenkiskogen. Jag menar till utseendet?"

"Ja, ja", ropade alla och gamle Mats fortfor:

"Det finnes väl ingen här, som ej känner igen honom. Vi sågo honom många gånger. Kommer inte kornetten ihåg, att det var i spetsen för oss som kungen red med vägvisaren på sin venstra sida och fältmarskalken Wrangel på sin högra?"

"Jo, jag kommer ihåg det nu", svarade Axel Dahlstjerna. "Nåväl, vägvisaren har funnit en utväg att i all hemlighet lemna vårt läger. Kungen vill gerna ha honom tillbaka därför att han kan vara oss till nytta vid ett annat tillfälle. Dessutom kan det ju hända att po-

lacken gjorde oss denna tjenst endast för att spionera ut vår styrka och“

“Ja, så ser det åtminstone ut. Annars hade han väl inte gjort sig osynlig för oss“, afbröt gamle Mats.

“Så tänker äfven jag“, svarade kornett Dahlstjerna. “Nu är det så att polacken är på den der gården. Jag såg honom der för endast några minuter sedan. Jag skyndar nu öfver floden efter de våra och under tiden ska' ni med yttersta noggrannhet se till att ingen hvarken får komma ut eller in från gården. Du, Matts, för befälet här. Jag litar på er alla!“

“Ja, det kan han säkert göra“, ropade alla rytterne efter den bortilande kornetten.

Gamle Matts utsatte derefter en post i hvarje af gårdens fyra hörn, med tillsägelse att noga ha ögonen öppna och genast skjuta om fara var på färde eller någon ville försöka att med våld tränga sig ut eller in.

11.

Det var aftonen derefter.

Jadwiga höll på att lägga sig när en knackning hördes på dörren och en röst frågade:

“Har du lagt dig ännu?“

“Heliga madonna, det är min far“, suckade den unga flickan. “Hvad står nu på eftersom han vill tala vid mig vid denne sene timme?“ Högt ropade hon tillbaka: “Jag skall genast öppna.“

Derefter svepte hon en tunn schal kring axlarne och öppnade. När halfmånens matta sken genom det lilla fönstret föll på Jagellos ansigte, som var dödsblekt, tog Jadwiga ett par steg tillbaka.

“Heliga Guds moder“, utbrast hon, “är du sjuk, fader, eller hvad har händt?“

“Ingenting från yttre håll“, svarade furst Niko under det hans mörka blickar fästades på den unga flickan

med ett så besynnerligt glödande uttryck, att Jadwiga i förksräckelsen tog ett par steg åt sidan.

Furst Jagello stängde hastigt dörren, grep den unga flickan i armen och drog henne med sig fram till fönstret.

“Sätt dig på den der stolen, så skall jag berätta en sannsaga för dig“, mera hväste än talade fursten.

“Heliga jungfru“, utbrast den unga flickan och ryggade ännu mer förskräckt tillbaka vid tanken på att fadern kanske blifvit vansinnig. “Gå i alla helgons namn in och sök hvila, så blir det nog bättre tills i morgon och“

“Lägga mig“, afbröt Niko Jagello i det han hånskrattade. “Hvarför skulle jag gå till hvila då jag har i sinnet att tala om en sannsaga för dig! I det här mystiska halfdunkel, som den beslöjade månen kastar öfver alla föremål är det ju rätt passande att tala om kärlek och brutna eder — — ha, ha, ha! Ja, det är så verdens gång. Ingenting är beständigt här nere. Hör du det! Om du får lefva ska' du nog hålla med mig derom! Icke allenast du, som annars är så ren och fager, är beständig. Det du tycker om i dag, det afskyr du i morgon; det du älskar i morgon, det hatar du kanske om åtta dagar.“

Jadwiga ryste för det fanatiska uttrycket i furst Jagellos dödsbleka anlete. Hon ville slita sig lös och ila ut, men en oemotståndlig makt qvarhöll henne; hon ville ropa på hjälp, men orden fastnade i halsen.

Då Niko Jagello såg den fruktan, som hans uppörda känslor injagade hos den unga flickan, återkom han till sig sjelf och med mera len stämma sade han:

“Jag ser att du bär fruktan för mig, men det kommer att bero på dig sjelf om du framdeles skall komma att göra det.“

“Du är så besynnerlig, fader“, sade Jadwiga, som nu började få mera mod. “Jag känner inte igen dig. Sådan har jag aldrig förut sett dig.“

“Tror jag det“, inföll Niko Jagello. “Jag har inte heller förut haft lust att berätta min sannsaga för dig. O, när jag grubblar på denna saga, ja, jag önskar att det endast vore en verklig saga, men nu är det verklig

sannsaga, kännes det i bröstet alldeles som om millioner pilar, besatta med giftiga hullingar, skulle tränga in i hjertat, eller som om den heta samum skulle förbränna hela min kropp!“

Då fursten slutat denna sin utgjutelse, böjde han ned hufvudet, fattade med båda händerne om den feberheta pannan och vaggade så en stund fram och tillbaka på stolen.

Hur gerna den unga flickan ville intala honom tröst i dessa smärtsamma stunder, vågade hon det likväl icke af fruktan för att om hon blandade sig i de affärer hon icke kände till, detta endast skulle förvärra fadrens af naturen sjukliga och hetsiga lynne. Hon väntade därför till dess han sjelfmant skulle tala. Detta lät ej heller länge vänta på sig.

“Ja, min saga var det jag skulle förtälja“, utbrast furst Niko plötsligen och kastade upp hufvudet med en kraftig åtbörd. “Vill du höra den, Jadwiga?”

“Ja, min far“, svarade den unga flickan med knappt hörbar stämma.

Vid ordet “min far“ drog en mörk sky öfver furst Nikos läppar. För den starka skymningens skull kunde dock icke Jadwiga upptäcka den.

“Hör då på“, sade fursten sedan han tilltvungit sig det lugn han hittills saknat. “Hör på!”

“Jag hör.“

Dessa Jadwigas ord läto som en susning af vestavinden. Det var nätt och jemt att furst Jagello hörde dem. Men han anade dem och började:

Södra delen af Masovien genomskäres af stora skogar och väldiga träsk. Den största skogen ligger icke många bösställ norr om staden Nowamiasto. Denna åter är belägen på norra stranden af floden Pilica. Vid norra ändan af nämnde skog, genom hvars snår och gömslen det nästan var omöjligt att tränga annat än med våld, ligger byn Bliskow och en fjerdedels mil vester om denna adliga slottet Itow, omgifvet af sekelgamla skogsdungar. Slottet var sjelft så gammalt, att dess egare ej hade reda på när det byggdes, ithy att de handlingar, som be-

styrkte dess höga ålder, brunnit upp då ena flygeln af slottet brann ned.“

“För omkring tjugufem år sedan, ja ungefär så långt tillbaka är det i tiden, egdes Itow af furstinnan Bareska, enka efter en af Polens ädlaste söner. Den medelålders furstinnan var ännu ett vackert fruntimmer, som gerna vistades på hofven i Krakau och Warschau.“

“Hon hade blott ett enda barn, en fager dotter, som hon gifvit namnet Wanda. Denna unga flicka var af ett mildt och tjusande sinnelag och alla, som kommo i beröring med henne, fångslades af hennes skönhet och älskvärdhet.“

“Icke långt ifrån Itow bodde en högättad men icke rik adelsman vid namn Bloniczy. Han var en passionerad jägare och låg dag ut och dag in i skog och mark. En afton hemburo honom hans jägare halfdöd af förblödning. Det olyckliga hade inträffat att Bloniczys gevär hade brunnit af innan han kunde aflossa det, hvarvid kulan afskurit pulsådern.

“Mellan de båda grannfamiljerne, furstinnan Bareska och Bloniczy hade under många år rådt nära nog öppen fiendskap. En ren tillfällighet gjorde att denna upphörde. En dag hade Wanda, furstinnans sköna dotter, begifvit sig ut på den närbelägna insjön. Den lilla farkosten var bräcklig och då en storm växte upp blef det fråga om lifvet, aldra helst som Wanda ej förmådde ro båten emot vågorne. Den dref då ut på sjön och sprang till råga på olyckan läck.“

“Ungefär midt i sjön finnes en liten stenig holme, bevuxen med blott trenne träd, hvilka ej gifva det ringaste skydd emot regn och blåst. Mot denna holme dref båten. På ungefär tjugu alnars afstånd derifrån började den att sjunka. Utom sig af förskräckelse började Wanda att ropa på hjälp. Men hennes rop tycktes förklinga ohörda. Hvert hon blickade såg hon ingen menskelig varelse, endast den upprörda sjön och den sterila holmen, hvars träd tycktes hånfullt nicka åt henne, liksom ville de säga: 'Hvad båtar dig nu rikedom och en lysande börd. Du är ju en svagare varelse än till och med de fattige, som du knappt vårdar dig om att gifva en

enda blick! De ha åtminstone lärt sig att kämpa mot nöd och faror och ha för den skull ojemförligt större utsigt att rädda sig än du! Gå nu under med all din högfärd! Båten sjönk allt djupare och Vandas ångest tilltog allt mera.“

“Men räddningen var nära. Kort förr än den unga furstinnan, då ännu ett barn, begaf sig ut på den för-rädiska insjön, naturligtvis utan sin moders vetskap, hade den djerfve Ivan, Bloniczys ende son, också företagit en färd ut till ön. Han var nu på motsatta sidan och hade icke upptäckt Wandas båt. Af en slump kom han dock att göra en vandring kring den lilla holmen, såg den fara, i hvilken den unga flickan sväfvade, kastade sig djerft i vattnet och lyckades att efter oerhörda ansträngningar föra den sanslösa Wanda till land. Genom att slösa alla de omsorger som han kunde på henne, slog hon slutligen upp ögonen. En timme derefter förde Ivan den räddade flickan i sin båt, som var både större och starkare och därför kunde stå emot stormen, till land.“

“När Wanda kom hem omtalade hon oförbehållsamt hvad som händt. Till en början förskräckt, men derefter glad öfver den älskade dottrens räddning skyndade furstinnan Bareska till Bloniczy. Freden blef nu sluten och vänskapen efterträdde hatet och fiendskapen mellan de båda familjerne, ja, denna vänskap gick så långt att deras båda barn i hemlighet trolovades med hvarandra.“

“Denna hemliga öfverenskommelse hade dock icke behöfts, ty efter den olyckliga båtfärden drogos Ivans och Wandas hjertan allt närmare hvarandra och en månad hade knappt hunnit gå till ända när de i en af Itows skuggiga bersåer lofvade hvarandra tro och kärlek. Det var en herrlig tid för de unga; kärleken var deras allt; de sågo ingenting af verlden; ej heller brydde de sig det ringaste om den.“

“Vid denna tid var det som Bloniczy, Ivans fader, råkade ut för den ofvan nämnda olyckan. Ett par timmar efter hemkomsten afled han i sin sons armar. Ivan mottog nu gården, satte den i bättre skick och gjorde

att den i och med detsamma fick ett större värde. Hans tanke var då att begära Wandas hand för att kunna hemföra henne såsom sin hustru.“

“Under samma tid hade Johan Kasimir uppstigit på tronen. Han omgaf sig med glans och ståt och allt hvad Polen eger lysande skyndade till hans njutningsrika hof. Äfven furstinnan Bareska skyndade dit och tog till Ivans stora förtviflan Wanda med sig. Vål lofvade hon vid afskedet att bli trogen sin första, rena kärlek, men Ivan kunde ändock ej vara glad. Det var inom honom något som hviskade om att Wanda nu vore för evigt förlorad för honom.“

“Den unga furstinnans ovanliga skönhet och älskvärdhet blef snart ett samtalsämne i den polska hufvudstaden, och alla skyndade att gifva henne sin hyllning. Detta förrädiska gift gjorde icke på länge något intryck på Wanda. Men, hvar finnes den qvinna, som i längden är mäktig att motstå frestelserne och smickret? Ingenstädes?“

“Bland dem, som hyllade Wandas skönhet, var äfven den unge konungen. Hans lismande tunga och hans förförarekonster vunno slutligen sitt mål. Wanda föll och drog skammen öfver sitt hufvud.“

Då furst Niko Jagello uttalade dessa sista ord darade hans stämma lindrigt, och om Jadviga kunnat läsa i hans hjerta, skulle hon der fått se förfärliga stormar.

“Fortsätt“, hviskade hon med knappt hörbar stämma. “Fortsätt!“

Niko Jagello satt en stund tyst, derpå började han åter sin sannsaga:

“Ivan hade icke på länge sett Wanda. Småningom började rykten om en hofskandal att flyga ut och nådde efter en lång tid äfven hans öron. Han kunde ej göra sig reda för den gräsliga oro som dag och natt marterade honom. Utan att besinna sig länge skyndade han till Warschau. Der visste alla menniskor hvar den rika och högättade furstinnan Bareska hade sin bostad. Han skyndade genast dit. Men, hvilken syn mötte honom ej der! Gamla furstinnan, såsom modren kallades i motsats till sin dotter, hade nyss tagit in gift i förtvif-

lan öfver dottrens vanära. Och denna dotter, denna Wanda, som Ivan älskade så högt och för hvilken skull han pålagt sig de allra yttersta uppoffringar, endast för att kunna erbjuda henne ett passande hem, hur hade hon väl belönat denna hans tillgifvénhet! Genom att på det grymmaste svika honom, så att han aldrig mera skulle kunna tro någon qvinna!"

"Knappt hade Wanda gifvit lifvet åt sitt barn, en flicka, förrän äfven hon lemnade detta jordiska, som för henne skulle blifvit en verklig jemmerdal om hon fått lefva. En natt straxt derefter smög sig Ivan in i palatset, mutade tjenarne och bortförde Wandas barn. Derpå ilade han till sitt hem, hopsamlade allt hvad han egde i guld, silfver och penningar, öfverlemnade godset att skötas af den gamle hederlige förvaltaren, som äfven under hans faders lifstid skött detsamma, och reste derefter utrikes. Och nu Jadviga", fortfor Niko Jagello betydligt lugnare "nu är min sannsaga slut. Hvad tycker du om den?"

En bäfvan skakade Jadvigas kropp. Hon ville tala, men orden fastnade i halsen.

I stället fortfor Niko Jagello:

"Jag ser att du anar sammanhanget. Nåväl, namnet Ivan Bloniczy är fingeradt, ty denne Ivan är ingen annan än jag. Och du, Jadviga, du är icke min dotter, såsom du i så många år gått och gällt för att vara, utan du är menederskan Wandas och den usle förföraren Johan Kasimirs dotter", slutade han under det rösten höjde sig och de mörka ögonen sprutade eld. "Säg nu, Jadviga, ty detta namn har jag gifvit dig, "säg nu om du vill försona hvad din moder brutit emot mig, med ett ord, om du vill bli min maka?"

Jadviga hade sprungit upp. En kallsvett betäckte hennes panna och det var nära att hon störtat till golvet.

"Du... ni... ni är således inte min far", stammade hon bäfvande.

"Nej, du har ju sjelf hört det. Men fosterfar om du heldre så vill!"

"O, heliga Guds moder, hvad är det jag hört", jemrade sig den stackars flickan. "Mitt hufvud värker;

jag vet knappt hvar jag är. O, säg att ni endast skämtar, säg att . . .“

Den unga flickan vacklade och föll till golvet. Sinnesrörelsen hade varit henne för stark. Hon var afsvimmad.

Genom att bada tinningarne med vatten fick slutligen Niko Jagello den unga flickan vaken. Det dröjde ändock en ganska lång stund innan Jadwiga hann komma till sig sjelf igen. Men snart sprang hon upp, spänstig som en fjeder, tryckte båda händerne mot det våldsamt klappande hjertat, och utbrast:

“Men, ni har ju alltid sagt att Ivan Konorowski och jag äro bestämde för hvarandra?”

“Ha, ha, ha, en liten nödlögn skadar aldrig“, hånskrattade Niko Jagello. “Jag visste att du aldrig skulle komma att tåla den storskräflaren, och för att du ej skulle förälska dig i någon annan, så ville jag binda dig genom att . . .“

“Ni är en elak menniska“, afbröt Jadwiga och drog sig tillbaka.

“Ja, hvem är det, som gjort mig dertill“, sporde Niko hånfullt. “Jo, just din egen mor. När man ser så mycken uselhet och lömskhet omkring sig, kan man ej bli annat än elak.“

I dessa ögonblick hördes ett starkt buller nere på gården. Niko Jagello hade just sprungit fram till fönstret för att se efter hvad det kunde vara, då ett skott brakade i närheten.

“Nu, eller aldrig“, skrek fursten och vände sig hotande mot Jadwiga. “Vill du bli min maka och derigenom försona din moders brott?”

“Jag kan det inte“, vändades den unga flickan och vred förtviflad händerne.

“Hvarför kan du inte det?“ hväste Niko Jagello och grep den unga flickan så våldsamt i armen, att hon uppgaf ett rop af smärta. Svara genast, annars . . .“

“Derför att jag älskar en annan!“

“Hvem?”

Jadwiga dröjde med svaret.

“Hvem, säger jag“, röt Niko Jagello, hvilkens onda lidelser nu fingo en förfärlig makt med honom. “Hvem?“

Jadwiga väntade döden i hvarje minut. Nu skulle hon då bekänna allt.

“Axel Dahlstjerna“, mera hviskade hon fram än talade.

Ehuru icke oförberedd på detta svar, hade det likväl på Niko Jagello en öfverväldigande verkan. Under det han utstötte de vildaste eder sprang han tillbaka.

“Jag kunde tro det“, röt han med förfärande stämman. “Det var också därför som jag så hastigt lemnade svenska lägret. Du tror således att du ska' få äkta honom?“

Jadwiga kunde ej göra sig reda för hvarifrån hon fick den kraft och det mod, som hon i dessa ögonblick kände. Utan att vidare tänka sig för svarade hon:

“Gud beskyddar oss nog så att vi få ega hvarandra.“

Detta var för mycket för den vilde Niko Jagello. Lik tigern beredde han sig att göra ett språng för att krossa den, som vågade trotsa honom.

Jadwiga stod dock upprätt. Molnen på himmelen hade skingrats och månen belyste klart hvarje föremål i det lilla rummet.

“Kom“, sade den unga flickan med onaturligt stark stämman, “jag fruktar er inte.“

Just som Niko Jagello skulle kasta sig öfver den värnlösa flickan brakade en full gevärssalfva nedanför fönstret. Skrik, tjut, svordomar och kommandoord blandades om hvarandra.

Niko Jagello glömde för ögonblicket sin hämnd och rusade åter fram till fönstret. Jadwiga begagnade sig blixtnabbt härpå, stötte häftigt upp dörren, som lyckligtvis ej var reglad, och störtade ut.

Då Jagello hörde att dörren öppnades vände han sig hastigt om. Han såg den flyende Jadwiga. Ett ryttande likt ett vilddjurs trängde fram ur hans strupe och han störtade efter henne.

Då svenskarne eröfrade Kamenczyk hade Johan Kasimir flytt efter en kort strid. De af hans trupper, som skingrades, begåfvo sig åt flere håll.

En styrka på omkring femtio man hade gått öfver Bugfloden straxt öster om Olek. Den hade knappt hunnit flodens norra strand förrän Ivan Konorowski, som under några timmar ströfvat omkring der, närmade sig. Anföraren för truppen var en gammal bekant till honom:

“Jag vet hvar Niko Jagello håller hus“, sade Ivan Konorowski, som numera icke tordes visa att han hade något gemensamt med fursten därför att denne blifvit förklarad för rebell.

“Nå, då skall du också visa oss vägen dit“, sade truppens anförare.

“Ja, men ni måste iakttaga försigtighet emedan svenskarne utsatt vakter kring Olek.“

“Hur många?“

“Kan ej med bestämdhet säga det, men jag har sett svenske ryttare der.“

Sedan den polske truppen länge ströfvat omkring Olek utan att våga angripa, fick truppens anförare kunskap om att bevakningen der endast utgjordes af fem man.

Då svor officeraren många dryga eder öfver att han blifvit onödigtvis uppehållen så många timmar, och den ofvan nämnda natten skred han till anfall.

Gamle Matts skulle just åstad för att visitera posterne då han såg något röra sig i skogsbrynet. Det föreföll honom misstänkt, hvadan han sammandrog sine fyra män och afvaktade i skydd af gårdshäcken hvad som komma skulle.

Snart kommo polackarne smygande. Den förste som försökte att genombryta häcken, föll för ett värjhugg af gamle Matts.

När polackarne märkte detta störtade de fram under upphäfvande af ett ilsket tjut. Stanislas Rypnin och Katja, som hörde detta, rusade ut, men blefvo stående på förstugubron när de varseblefvo att striden var i full gång.

Då utropade Katja, i det hon ångestfullt såg uppåt trappan till vinden:

“Ska vi inte väcka våra...”

Längre kom hon inte, ty fadren afklippte tvärt meningen med dessa ord:

“Nej, nej! Låt dem reda sig sjelfva. De vakna nog snart, tänker jag.”

För svag att längre göra motstånd mot öfvermakten drog sig gamle Matts och hans fyra ännu osårade kamrater tillbaka längs uthusbyggnaden. Det var därför som striden kom att utkämpas under fönstret på det rum, Jadwiga bebodde.

Axel Dahlstjerna hade icke dröjt längre i staden än som var nödvändigt. Sedan han väl sett till att allt blifvit väl ordnad och rum anskaffadt åt Karl X Gustaf, skyndade han med hundra man och Lasse Pomp i sällskap tillbaka till Olek.

Då båtarne kommo midt på floden hördes skottvexling från det sist nämnda stället.

“För Guds skull ro på bättre“, skrek kornetten. “Jag lemnade endast fem man der och ingen vet huru stor fiendens styrka är!”

Båtarne voro snart på andra stranden och länge dröjde det icke förrän kornettens styrka kom gamle Matts och hans tappre kämpar till hjälp.

Striden härefter blef ej långvarig. Den förste som då föll, var Ivan Konorowski. De sista ord han uttalade voro förbannelsens.

Med endast tio man öfrige flydde den polske truppens anförare in i skogen utan att ha kunnat uträtta något.

Med utslaget hår och kläderne i oordning störtade Jadwiga ned på gården och hack i häl efter henne följde furst Niko Jagello, rytande lik ett såradt vilddjur.

Jadwiga upptäckte genast kornett Dahlstjerna och hon sprang rakt i hans armar.

“Rädda mig för honom! Rädda mig för honom“, skrek hon och pekade på Niko Jagello.

“Men han är ju din far“, inföll Axel Dahlstjerna förvånad.

“Nej, nej. Rädda mig! Du skall få veta det sedan!“

Då Niko Jagello fick se Jadwiga i kornettens armar intogs han af en så förfärlig vrede, att det var honom omöjligt att styra sig.

Med utsträckt vapen rusade han därför på svensken och en strid på lif och död utspann sig nu i det klara månskenet.

Niko Jagello var en öfvad fäktare, men Axel Dahlstjerna var icke heller någon stympare i denna konst. Vapnen korsade blixtnabbt hvarandra.

Under hela striden utlät sig furst Jagello på det skymfligaste om kornetten, kallade honom en eländig stackare, pultron, qvinnoröfvare med mera.

Länge tålde den unge officeren dessa skymford, men slutligen kom äfven hans blod i gäsning. Lugn som han var i striden lyckades det honom slutligen att tränga sin motståndare några steg tillbaka. Detta retade Niko Jagello icke så litet.

Han anlidade för den skull hela sin skicklighet och anföll ånyo med yttersta häftighet.

Kornett Dahlstjerna märkte icke att en sten låg bakom hans venstra fot. Han tog ut steget, snafvade och föll baklänges.

Under den våldsammaste spänning hade Jadwiga följt stridens gång der hon stod endast några alnar ifrån de båda kämparne. Sida vid sida med henne stod Lasse Pomp och höll i handen den spända och laddade pistolen för att vid lägligt tillfälle ingripa.

Då Axel Dahlstjerna föll uppgaf Jadwiga ett skri af förtviflan. Innan Lasse Pomp hann sätta sitt beslut i verkställighet, hade hon med en snabb rörelse ryckt pistolen ifrån honom, och just som Niko Jagello, i hvilketens glödande ögon hämndens låga brann, rusade fram

för att genomborra sin nu värnlöse motståndare, brann pistolen af.

Niko Jagello släppte värjan, famlade några ögonblick i luften och föll derefter stönande till marken.

Den häftiga sinnesrörelsen hade också betagit Jadwiga all kraft och hon skulle fallit om ej Lasse Pomp mottagit henne i sina armar.

När Karl X Gustaf dagen derefter anlände till Olek och fick höra talas om uppträdet der, sade han:

“Ni har väl förtjenat er belönig, *kaptan* Dahlstjerna. Se här, tag den af min hand.”

Och vid dessa ord lade han den högt rodnande Jadwiga i hans famn.

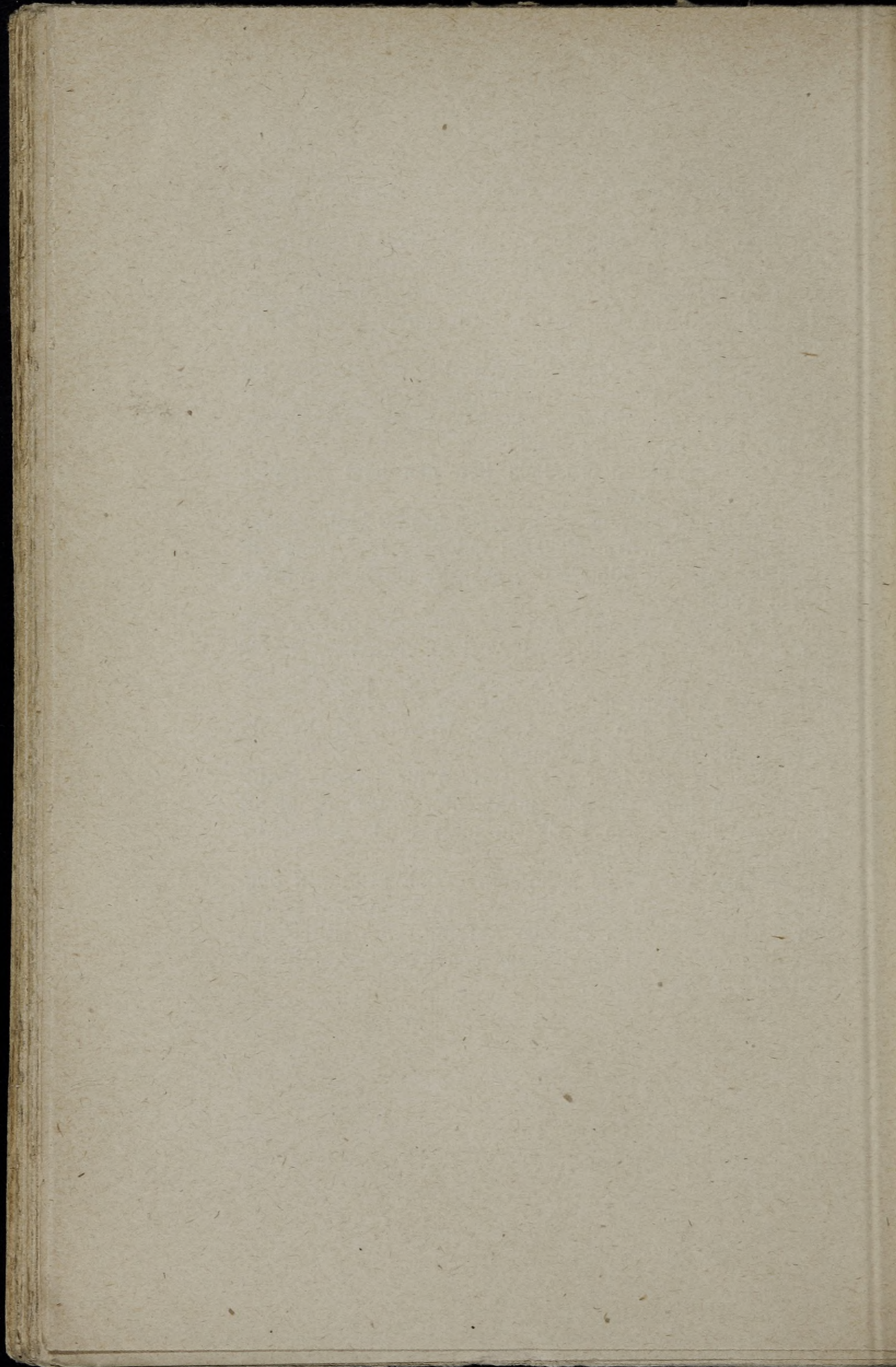
Den unga flickans historia och hennes beslutsamma uppträdande till den älskades räddning blef snart allmänt bekant, icke blott i den svenska hären, utan äfven i hela Polen.

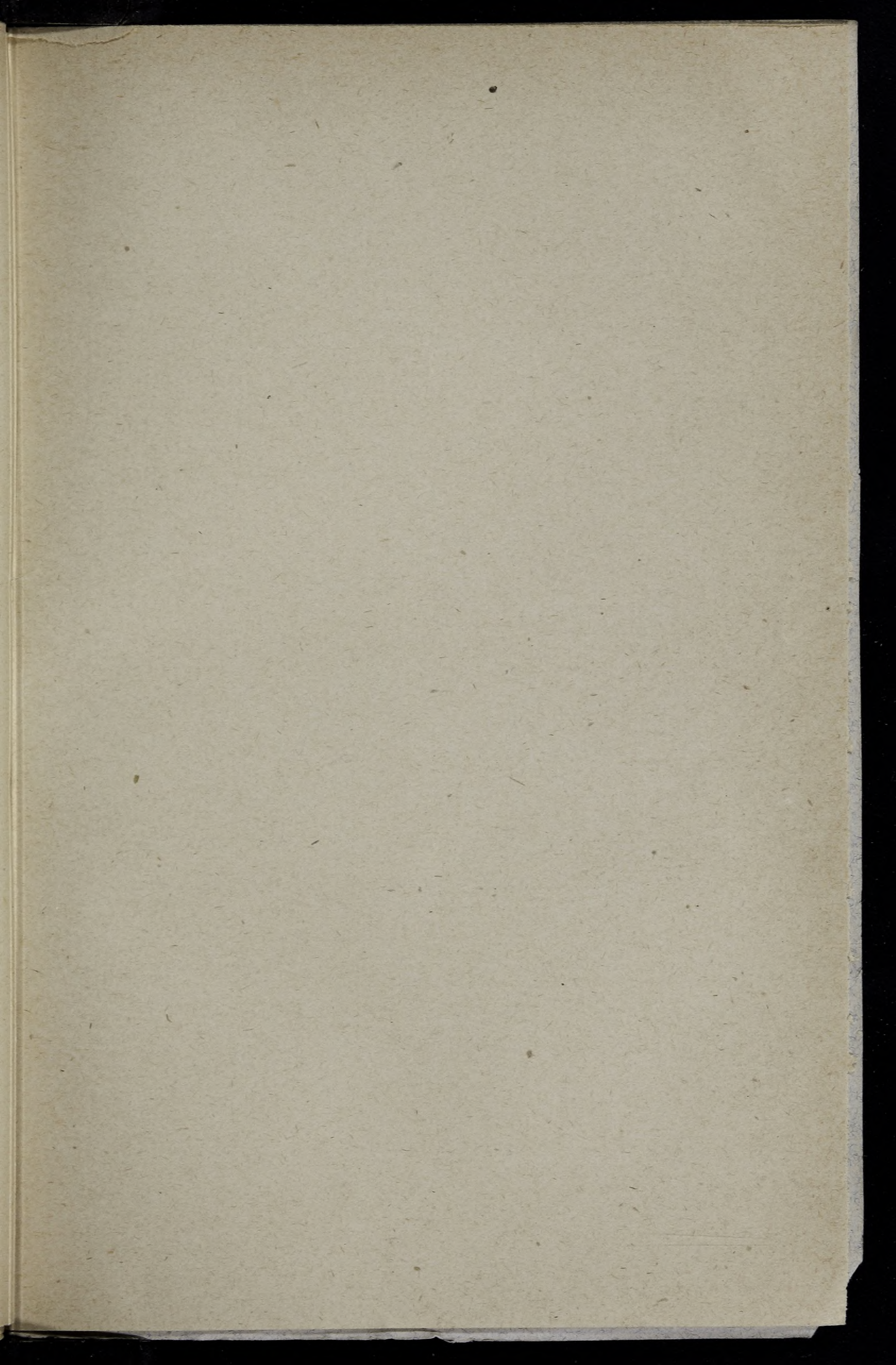
Då Johan Kasimir fick kunskap såväl derom som om sin dotters giftermål med Axel Dahlstjerna, som vid krigets slut var öfverste för samma regemente, der han tjenat som kornett, mumlade han för sig sjelf:

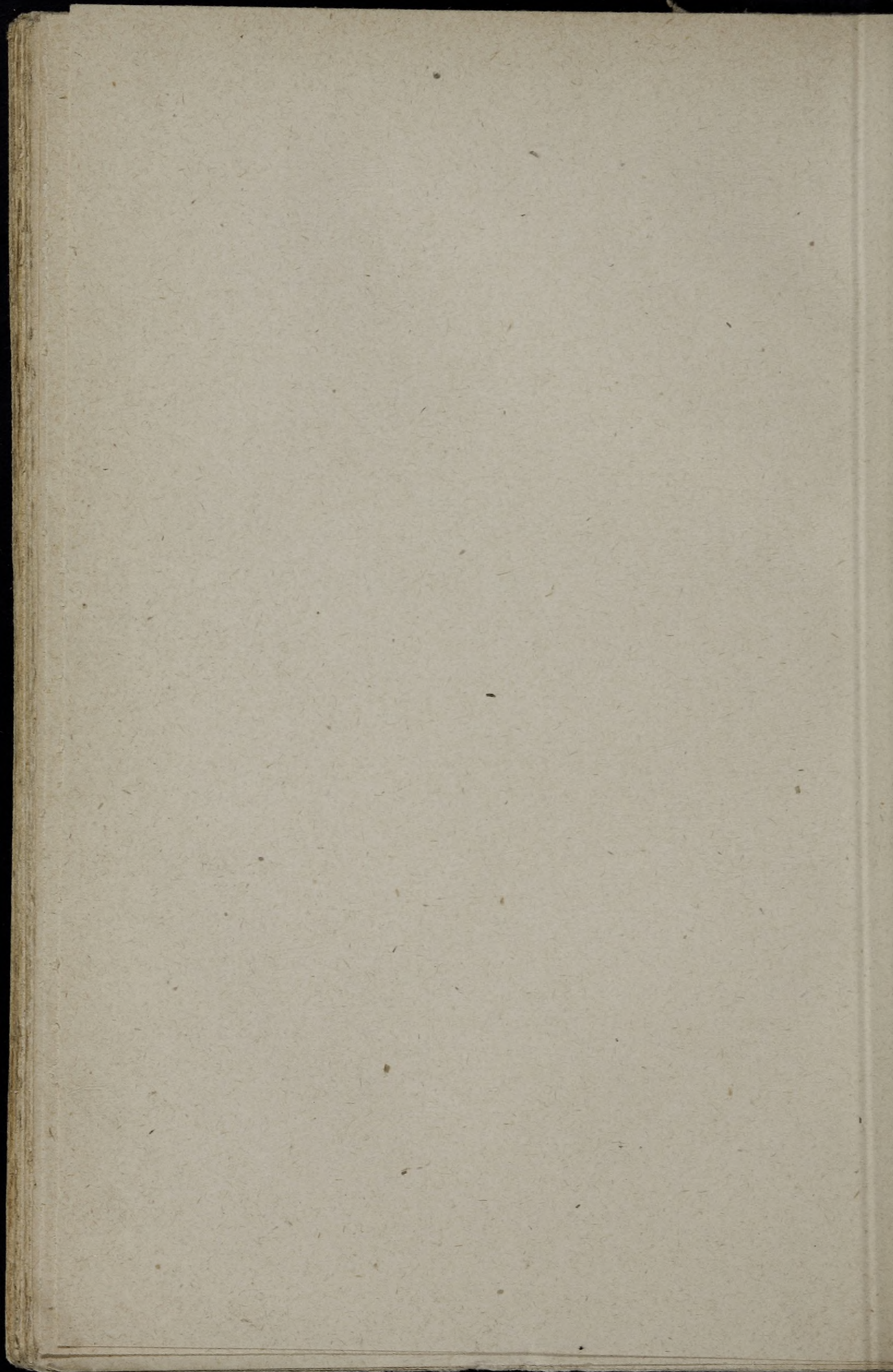
“Underlige äro dine vägar, Herre! Så har du straffat min ungdoms lättsinne!”

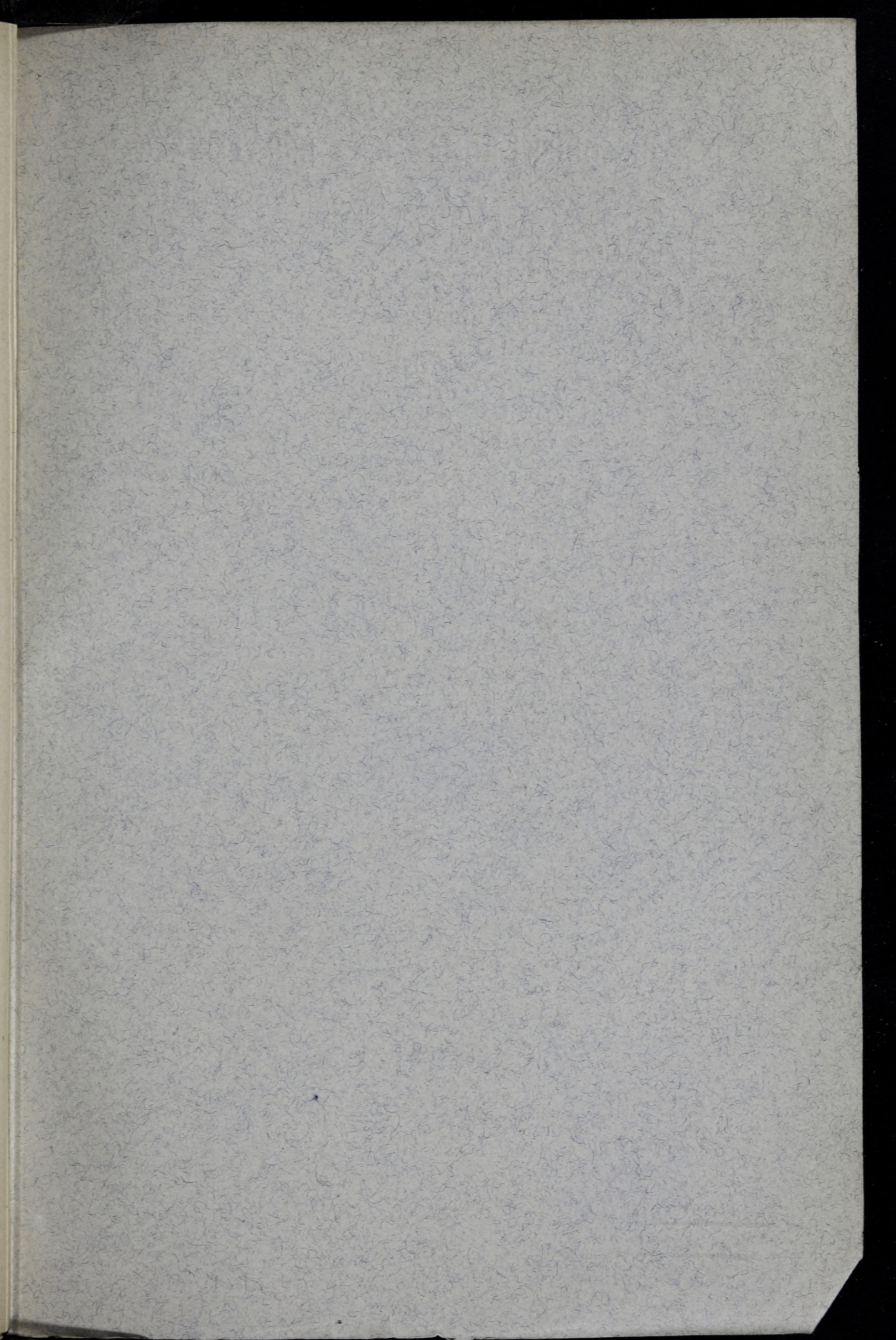
Men att det icke var ett straff för öfverste Dahlstjerna och hans tjusande maka, det syntes nog af all den välsignelse, som i rikaste mått följde dem under hela deras långa lefnad.

Många barn, som sedermera genom kraft och duglighet uppstego till höga platser; två konungars ynnest och medmenniskornas odelade aktning, voro tillräckliga belöningar för Axel Dahlstjerna och hans maka, den så kallade *rebellens dotter*.

HISTORISKT-ROMANTISKA BERÄTTELSE

af J. O. Åberg.

- Erik Ollikainen*, pris 1 krona.
Spofvens Pistol, pris 50 öre.
Sammansvärjningen i Krakau, pris 50 öre.
Karl XII:s värja, pris 75 öre.
Ett Qvinnodåd, pris 35 öre.
Lots-Jakob, pris 1 krona.
Skräddarne i Greiffenhagen, pris 30 öre.
Karl XII som fångvaktare, pris 50 öre.
Lasse i gatan, pris 60 öre.
Banér i säcken, pris 1 krona.
Måns Lurifax, pris 75 öre.
Snapphanarne, pris 2 kronor.
Den siste karolinen, pris 60 öre.
Mjölmarflickan vid Lützen, pris 50 öre.
Under snapphaneeken, pris 1 krona.
Öfverlöparen, pris 50 öre.
Länsmannen, pris 60 öre.
Svenskarne på Hammershuus, pris 1. 75.
Kapten Severin, pris 1. 25.
I hålvägen, pris 75 öre.
Nattvardsgästerna, pris 60 öre.
Gustaf II Adolfs Sista Julafton m. fl., pris 1 krona.
Tyrannens lön, pris 50 öre.
Gösta Kroknäsa, pris 75 öre.
Rebellens dotter, pris 75 öre.

Af Sylvia.

- Magdalena Rudenschöld*, pris häftad 4. 50, inb. 5. 50.
Axel Fersen och Marie Antoinette, pris häftad 2. 50, inb. 3: 50.

Af Lodbrok.

- Fänrik Flinks minnen från trettioåriga kriget*, häftad 3. 75, inb. 5 kr.
Fröken Bärfelts hemlighet, pris 6 kronor, inb. 8 kronor.
Birger Jarls söner, pris häftad 6. 75, inb. 8. 75.

ICKE HISTORISKA ROMANER

af Lodbrok

- Nybygget vid Vargkullen*, pris häftad 4. 50, inb. 5. 50.
Millionärens Dotterson, pris häftad 3 kronor.
-